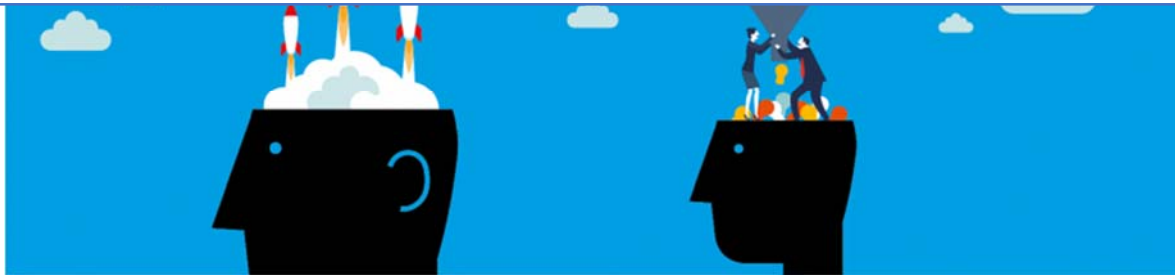


HD-R 2. del

Aalborg Universitet

Regnskabsmæssig behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger og revisionen heraf



Vejleder:

Peter Nørrevang

Louise Holm Olesen

HD-R 2.del – Afgangprojekt 2018

06-08-2018

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Problemformulering	4
Metode, teori og analyse.....	6
Afgrænsning	8
Litteraturbeskrivelse.....	8
Begrebsrammen	9
Regnskabsteori	15
Delkonklusion	16
Begrebsafklaring.....	17
Definition af et aktiv	17
Definitionen af et immaterielle aktiv	18
Definitionen af forskning.....	21
Definitionen af udvikling	22
Delkonklusion	23
Den nye årsregnskabslov af 2015.....	25
Krav til indregning af udviklingsprojekter	26
Indregning af udviklingsprojekter.....	31
Måling af udviklingsprojekter	33
Opskrivning af udviklingsprojekter.....	38
Delkonklusion	38
Præsentationen af udviklingsprojekter	41
Analyse	42
Delkonklusion	48
Den revisionsmæssige behandling af udviklingsprojekter	49
Behovet for revision	49
Revisionsprocessen	51
Risici og væsentlighed	54
Væsentlighed.....	56
Revisionshandling.....	58
Revision af udviklingsprojekter	60
Konklusion	65
Litteraturliste.....	69

Abstract

Research and development are inextricably linked to companies' use of knowledge and innovation. It is also said that the knowledge area plays a central role in our societal and economic development, thus linking innovation to the knowledge-based economy and becoming a key factor in our societal and economic growth. Innovation can come in many colors and shapes and is usually an introduction of new or significantly improved products or processes, which is usually a product of research and development. In this way, research and development through knowledge and innovation can be an important competitive parameter for Denmark.

There is no doubt that global attention has been paid to this area, and the strengthening of the area has intensified over several years. The latest research shows - according to the report of the Ministry of Education and Research from June 2017 that research and development contribute to an economic return and socioeconomic gain when private as well as public invests in it, at the same time, no risk should be excluded from such an investment, but the risk of investments are seen not only in this area. Besides an economic gain, research and development also contribute to growth and employment, while at the same time linking research and development, and greater dissemination of knowledge, dynamic environments, attracting talent and top scientists, and the field of entrepreneurship. Companies like Novo Nordisk, Danfoss and Arla Foods are all companies that can bear witness about this.

Outside Denmark, one has also seen the advantage of investing and applying research and development has also been noticed as an advantage. In a statistics by Eurostat back in 2014, Denmark is ranked 3 in Denmark as the most innovative countries, only overtaken by Sweden and Switzerland.

The reason for the inclusion of the statistics is to show that Denmark is cultivating and raising the area of research and development. The cultivation of research and development is found not only in the business sector, but also in the public sector, as well as the importance of research and development. At the same time, there are optimism among companies in the field and in an analysis by Dansk Industri (DI) responding to the companies surveyed that they expect an increase in their research and development investments.

In April 2017, Statistics Denmark published a publication, innovation and research 2017, which describes how much there, were invested in the research and development area. In Denmark the total investment in research and development has increased by 2.0% in 2000 to 3.0% in 2015 by Denmark's GDP, but looking closer to an analysis from DI, companies' investment in own companies does not follow developments in prosperity. That investment in research and development decreased should not be thought, as there has been a significant growth in the acquisition of research and development¹.

Since such a large proportion of GDP goes to research and development, many Danish companies must involve the area in either their businesses or work with it for everyday life, or an investment in research and development may be a future plan.

Most often, the investment is high and the return on investment can wait if it comes. A development project can be expensed at the due date in year 1, but there is also the possibility to activate a development project, thus expensing costs for a period of time ex. Over 10 years, which allows the expense to be expensed in line with any return on investment. This method is called the accrual principle.

An account must give a true and fair view, which is a basic requirement for the annual report and therefore it is contagious that some companies themselves have the opportunity to choose which method they will use in their accounts within the laws and regulations of each company, can ask questions about the accounting's true picture This situation is complicated by the fact that research and development are inseparable and therefore their recognized values are most discretionary.

To help readers to a true picture, requirements are presented for the presentation of these costs / investments, as the presentation reflects the company's choice of method, and for the account reader can help compare other companies

¹ DI analyse, *Danmark tilbage på vidensporet IV*, marts 2018, s. 5

Indledning

Brancheorganisationen FSR- danske revisorer udgav i august 2016 et særnummer med titlen 'Fremtidens Rapportering' hvori FSR har et ydrer om at deltage i debatten om nutidens digitalisering, fremtiden og den lovgivning og de standarder der i dag styre rapportens form, indhold og præsentation.

På FSR's hjemmeside findes tillige et tillæg til deres magasins særnummer, hvori de gør opmærksom på den hidtil udarbejdede årsrapport: *den traditionelle årsrapport kritiseres for at være for bagudskuende og er ikke i tilstrækkelig grad god nok til at indregne immaterielle aktiver og andre 'usynlige' ressourcer.*²

Efterspørgslen på virksomhedens fremadrettet information er steget i stil med, at virksomheders 'usynlige' ressourcer fylder mere i nutidens digitalisering. En stor del af nutidens virksomheder operere på markedet indenfor viden og serviceydelser, og innovative virksomheder oplever, at en stor del af deres vækstskabende værdier ikke fremgår af regnskabet³

Formår virksomhederne at synliggøre deres usynlige ressourcer, kan det være af altafgørende betydning.

Denne opgave vil handle om hvordan de altafgørende usynlige ressourcer; immaterielle aktiver, nærmere betegnet forskning og udvikling, behandles regnskabsmæssigt og om den nye årsregnskabslov lever op til regnskabslæseres krav om synliggørelse. Sidst i opgaven, vil der være eksempler på, hvordan revisor bør behandle disse ressourcer.

Problemformulering

Da det er revisorens fornemmeste opgave, at agere som offentlighedens tillidsrepræsentant er det yderst vigtigt, at årsrapporten tilbyder regnskabslæser en åben, klar og rettidig information. Denne procedure er vigtig for kun derigennem, kan regnskabslæser og regnskabsaflægger tillægge årsrapporten værdi. Information omkring udviklingsprojekter er en regnskabspost der ligger udover det vante monetære aktiv, hvilket sætter store krav til både revisor og virksomheder, i forbindelse med at skelne mellem omkostningerne til eksempelvis forskning eller udvikling af et fremtidigt

² https://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Fremtidens%20rapportering , 05.05.2018 kl.16.05

³ FSR – danske revisorer, *Fremtidens rapportering*, august 2016, s.

produkt eller ydelse. Indregningen og målingen må derfor være af systematisk kvalitet og virksomheders anvendelse af interne kontroller og procedurer må være i top.

Denne opgave har til formål, at undersøge begreberne forsknings- og udviklingsomkostninger i den regnskabsmæssige behandling. Opgaven vil ligeledes redegøre for revisionsprocessen på området. Følgende hovedspørgsmål vil derfor blive behandlet i denne opgave.

- **Hvordan er den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger?**
- **Hvordan revideres forsknings- og udviklingsomkostninger?**

Opgavens første del vil have fokus på den regnskabsmæssige synsvinkel. Opgaven har således til formål, at vise hvordan forsknings- og udviklingsomkostninger behandles i et regnskab. Forsknings- og udviklingsomkostningerne vil blive defineret, og det vil blive forklaret hvordan de identificeres, indregnes og måles og hvordan de bliver præsenteret i regnskabet. Især aktiver der ikke er af fysisk substans og er uden monetær værdi, kan være vanskelig at måle, idet de er skønsmæssigt værdiansat. For at eksemplificere denne påstand vil opgaven ligeledes indeholde et case-study hvor indregning, måling og præsentation vil vurderes i forhold til de lovkrav og standarder der måtte være på området.

Anden del af opgaven, vil forklare hvordan en revisor kan tilrettelægge sin revision for derigennem at afdække området for forsknings- og udviklingsomkostninger. Hvilke tiltag der er ønskværdige, for at det er muligt for revisor, at afdække eventuelle risici, fejl og mangler der er forbundet med regnskabsaflægningen. Dette er valgt for at belyse så mange aspekter som muligt.

For at kunne besvare hovedspørgsmålene fyldestgørende vil følgende delspørgsmål blive besvaret undervejs.

- Hvad er definitionen på forskning og udvikling?
- Hvordan indregnes og måles omkostningerne til forskning og udvikling?
- Er der ændringer til den regnskabsmæssige behandling af forskning og udviklingsomkostninger ifølge den nye årsregnskabslov?

- Hvilke revisionshandlinger skal revisor udføre ved revisionen af forskning- og udviklingsomkostninger?

Metode, teori og analyse

En korrekt regnskabsbehandling munder ud i en retvisende finansiel rapport også beskrevet som årsregnskabet. Årsregnskabet har flere opgaver at udføre, udover at vise virksomhedens økonomiske standpunkt, skal årsrapporten samtidig kunne skabe forståelse og tillid hos den heterogene mængde af regnskabslæsere. Ligeledes skal årsregnskabet skabe grundlag for eventuelle interessenters ageren, indenfor de økonomiske valg og fravalg de måtte have behov for, at træffe i forbindelse med virksomheden bag regnskabet. En årsrapport der indeholder et retvisende billede, skal dække regnskabslæsers informationsbehov, dette kræver desuden at revisor kender til de generelle- og særregler der findes inden for det bestemte regnskabsområde. Kender revisor ikke til områdets lovgivning og standarder, er der endnu en risiko for, at tilliden til rapporten, virksomheden og revisoren bliver brudt. Desuden vil revisor forbyrde sig mod sine forpligtelser, såfremt han eller hun ikke overholder disse forpligtelser.

Som det fremgår af problemformuleringen, har denne opgave fokus på regnskabsbehandlingen og revisionen af virksomhedernes omkostninger til forskning og udvikling. Formålet med opgaven er, at give læser en dybere forståelse for dette område.

Gennem opgaven vil jeg belyse forskellige fagområder indenfor regnskabsbehandling og revision. Opgaven vil med anvendelse af teorier og metoder fra blandt andet faget ekstern regnskab og områdets gældende lovgivning, munde ud en konklusion på problemformuleringen.

Opgaven bygger på de retningslinjer og standarder der er påkrævet indenfor regnskabsområdet der vil derfor ikke være en udførlig gennemgang af de bagvedliggende teorier, lovområder og standarder.

Den regnskabsmæssige behandling af området vil blive gennemgået efter reglerne i årsregnskabsloven og de danske og internationale regnskabsstandarder.

Dernæst vil revisionsprocessen blive analyseret ved hjælp af faserne planlægning og udførelse efter de standarder der gælder for området. Jeg vil anvende denne analyse vil besvare problemformulerings spørgsmål om årsregnskabet giver et retvisende billede.

Jeg vil i gennem rapporten udarbejde del-konklusioner der anvendes som opsamlinger og som grundlag for efterfølgende analyse.

Jeg har valgt at bruge en overvejende del af opgavens indhold på gennemgangen af teori og definitioner. Dette er et bevidst valg, da det er vigtigt at definitionerne er præcist forklaret således at argumenterne til brug i analysen ikke bliver forkludrede og uklare.

Når jeg har valgt at bruge forholdsvis meget plads på teorien og beskrivelsen er det for at få de forskellige områder og procedurer beskrevet så præcist som muligt. Dette er valgt, fordi formålet med denne opgave er at tydeliggøre over for læseren, hvordan selve den analyserende del af opgaven når frem til de konkluderende resultater.

Min forventning til opgaven er, at undersøgelsens teori og analyse er forklaret så tydeligt, at det gerne skulle stå klart for læseren og for eventuel senere undersøgelse, hvorledes processen er behandlet ud fra den eksisterende viden fra regnskabsfag og anden viden på området og frem til denne analyse.

Dernæst vil revisionsprocessen analyseres ved hjælp af faserne planlægning og udførelse efter de standarder der gælder for området. Denne analyse vil besvare problemformulerings sidste spørgsmål som med et grundsyn på årsregnskabet retvisende billede. Denne del vil også afsluttes med en del konklusion.

Delkonklusionerne der løbende er i opgaven, vil herefter danne baggrund for en diskussion under opgavens konklusion omkring hvilke problemstillinger og udfordringer der er for revisor i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling og revision af forskning og udviklingsomkostninger.

Afgrænsning

For at kunne konkludere på problemformuleringen er der taget følgende afgrænsninger. Opgaven vil udelukkende tage udgangspunkt i virksomheder, der er hjemmehørende i Danmark. Her vil jeg ligeledes tage udgangspunkt i virksomheder, der er klassificeret som klasse B og C. Dette begrundes med, at disse regnskabsklasser har set, de største indvirkninger inden for området efter vedtagelsen af den nye årsregnskabslov. Da opgaven udelukkende tager udgangspunkt i virksomheders forsknings og udviklingsomkostninger vil opgaven ikke belyse andre omkostninger eller immaterielle aktiver, end netop forskning og udvikling. Desuden er erhvervede udviklingsprojekter ved køb af tredje mand og ved virksomhedssammenslutninger også undladte.

Opgaven berører den regnskabsmæssige behandling af området og har derfor ikke taget stilling til skattemæssige og juridiske problemstillinger, der kunne opstå ved forskning og udvikling. Opgaven har kun medtaget internt oparbejdet forskning og udviklingsprojekter, hvilket gør, at andre immaterielle aktiver som erhvervet udviklingsprojekter, rettigheder og goodwill mv. ikke indgår i opgaven.

Opgaven har et sidemæssigt begrænset omfang og derfor vil en dyberegående behandling af forskning- og udviklingsomkostninger for danske og udenlandske virksomheder ikke kunne retfærdiggøres.

Litteraturbeskrivelse

Til brug for besvarelsen af opgavens problemformulering og til brug i den grundlæggende teoretiske del af opgaven, vil jeg benytte mig af bogen *Finansiel Rapportering, teori og regulering* af Jens O. Elling. Forfatteren beskriver og definerer formen og formålet med en årsrapport. Ligeledes forholder han sig til regnskabslæsers informationsbehov gennem begrebsrammen. Jens O. Elling beskriver også formålet med et præsentrations- og formuebaseret regnskabsparadigme. Sideløbende vil jeg gøre brug af årsregnskabsloven, for at sikre mig at den gældende lovgivning på området er repræsenteret.

Til den teoretiske og analytiske del af opgaven danner de gældende love, vedtaget standarder og internationale standarder grundlag for min undersøgelse. Anvendelsen af disse er relevante for, at eksemplificere hvad der kendetegner forskning og udvikling i den regnskabsmæssige behandling.

De internationale standarder vil udelukkende optræde i opgaven, fordi den danske årsregnskabslov ikke altid tilbyder en fyldestgørende lovgivning indenfor området.

International Financial Reporting Standards (IFRS) er de internationale regnskabsstandarder opgaven inddrager, når specifikke områder i den danske årsregnskabslov er manglende eller området er utydeligt. Her har regnskabsaflægger mulighed for at findes en udførlig gennemgang af området forskning og udvikling som man fra dansk side endnu ikke eller behandle i årsregnskabsloven. Man har fra dansk side forsøgt at konvergere og eliminere de forskelle der måtte være på dansk og internationale regnskabsstandarder med vedtagelsen af den nye årsregnskabslov i 2015. Denne har dog ikke formået at inddrage og på denne måde vejlede virksomhederne på dette specifikke område.

Den ovenstående beskrevet primære data understøttes af sekundære informationskilder som faglitteratur herunder bogen *Danske perspektiver på revisorer og revision* af Johansen, Lunden, Harloff-Helleberg, Davidsen og Laursen, og artikler og tidsskrifter der måtte have relevans indenfor området.

Datagrundlaget for denne opgave består i høj grad af kvalitative sekundære data som beskrevet i ovenstående afsnit, af den nationale og internationale lovgivning og standarder som vurderes til at være af valide og pålidelige kilder der ikke er underlagt subjektive fortolkninger. Den faglitteratur der anvendes i opgaven kan derimod godt være præget af forfatterens fortolkning og synspunkter, men i kontinuitet med anvendelsen af ovenstående valide data, vil dette ikke sænke pålideligheden i væsentligt.

Begrebsrammen

Da opgaven har til formål at belyse den regnskabsmæssige behandling af regnskabsposterne forsknings- og udviklingsomkostninger vil det være naturligt, at redegøre for begrebsrammens formål, indhold og definitioner i forbindelse ved aflæggelse af virksomheders finansielle rapport og revisionsprocessen heraf. Viden fra dette område skal danne grundlag for opgavens senere sammenholdelse og vurdering af tydeliggørelsen af virksomheders forsknings- og udviklingsomkostninger i regnskabet.

Begrebsrammen har som udgangspunkt til formål at vejlede og danne en referenceramme for løsning af de regnskabsproblemer, som lovgivningen eller standarder ikke formår at løse. Det betyder derfor, at begrebsrammen ikke er en egentlig del af de internationale regnskabsstandarder. Begrebsrammen er således lovens teoretiske fundament, af normativ karakter. Men det menes der, at begrebsrammen har til formål at fremme samfundets interesser med hensyn til finansiell rapportering.⁴

Herudover har begrebsrammen til formål at reducere antallet af mulige alternative metoder, da det giver støj ved forsøg på sammenligning af og konsistens. Derudover forsøger den at modvirke indflydelse af enkeltpersoners særinteresser og politiske pres, den formår derigennem at reducere analyseomkostninger i forbindelse med løsning af tvivlsspørgsmål og derfor forsøger begrebsrammen at skabe tillid mellem regnskabslæser og årsrapporten ved hjælp af forståelse.⁵ Desuden omhandler den følgende⁶:

- De kvalitative karakteristika af anvendelige regnskabsmæssige informationer,
- Definition, indregning og måling af årsrapportens enkelte bestanddele, og
- Koncepterne: kapital og kapitalvedligeholdelse

Begrebsrammen fastlægger den overordnede ramme for udarbejdelse af et regnskab, heri er klarlagt formålet med regnskabet og en definition af regnskabets grundlæggende elementer. Begrebsrammen blev udviklet af Financial Accounting Standards Board (FASB) i årene 1978-85 og danner grundlag for den danske begrebsramme, der er indført i 2001. Den tidligere begrebsramme opererede indtil da med periodiseringsprincippet, men dette er ikke længere tilfældet, idet den grundlæggende forudsætning for årsregnskabet er going concern. Altså et princip, hvor man formår at virksomheden fortsætter sine aktiviteter i en overskuelig fremtid.

Begrebsrammen er opdelt i seks niveauer, hvoraf de første to niveauer er tilegnet regnskabslæseres informationsbehov og regnskabets kvalitative egenskaber, disse består af de finansielle

⁴ Elling, Jens O.: Finansiell rapportering, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s. 196

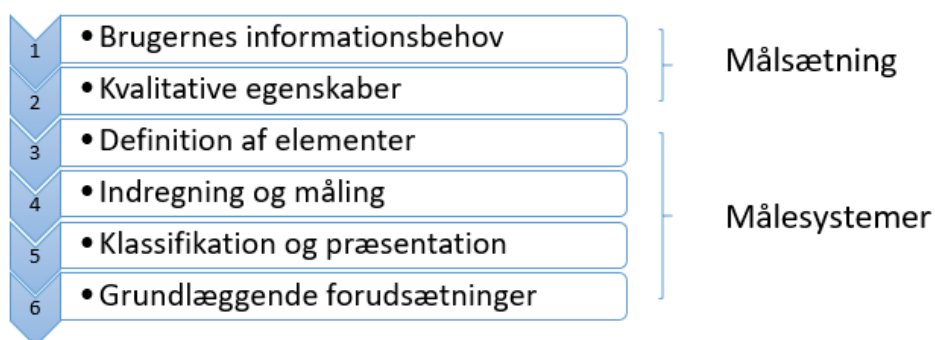
⁵ Elling, Jens O.: Finansiell rapportering, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s. 196

⁶ Fedders, Steffensen og Lassen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 5. udg. 2017, Karnov Group, s.93

informationer der skal til for at dække brugernes informationsbehov og skabe størst mulig nytteværdi.

De to øverste niveauer indeholder tilsammen begrebsrammens målsætning, hvilken er den der anvendes i opgaven, og derfor er det udelukkende målsætningen der vil blive redegjort for herunder i afsnittet. De efterfølgende fire niveauer repræsenterer årsrapportens målesystemer. Begrebsrammens målesystemer referere dog kun til virksomhedens omkostninger til forskning og udvikling. De sidste fire niveauer i modellen forklares udførligt og eksemplificeres gennem store dele af opgaven.

Herunder er begrebsrammen vist.



Figur 1 Begrebsrammen. Kilde: Egen tilvirkning

Brugernes informationsbehov er begrebsrammens første niveau og har til hensigt, at berige både den primære og sekundære regnskabslæser. Det heterogene informationsbehov tilgodeser regnskabslæsernes forskellige ekspertise fra den helt regnskabs ukyndige, som kræver et letforståeligt overblik, til analytikeren der kræver detaljerede oplysninger. Idet regnskabet ikke kun tilgodeser en lille kreds af regnskabsbrugere, vil en standard årsrapport altid være problematisk. Derfor bør det diskuteres, om den primære regnskabsbruger får større værdi ud af en prognoserapport med et fremtidigt syn, end en kontrolrapport med et historisk tilbageblik.

Begrebsrammens kvalitative egenskaber vedrører først og fremmest den finansielle information med de fundamentale kvalitative egenskaber som relevans og validitet.

Relevansen af informationen forstås ved, at regnskabet givende information er i stand til at gøre en forskel for brugerens beslutninger vedrørende ressourceallokering⁷. Her kunne være tale om en prognoseværdi i form af et budget kombineret med en bekræftelsesværdi der kan *bekræfte tidligere forventninger eller ændre dem på grund af den nye information som er til rådighed*⁸. Efterprøvelse af årsrapporten vil altid vise pålidelighed.

Validitet betyder, i dette tilfælde, at begrebsrammen ikke acceptere syntaktiske poster i balancen, men udelukkende semantiske. Dette er virksomhedens virkelige økonomiske ressourcer, forandringer, transaktioner og andre begivenheder og omstændigheder, som har medført ændringer i virksomhedens økonomiske ressourcer og forbedringer i balancen.⁹

Begrebsrammen behandler ikke det retvisende billede, der ellers anvendes i regnskabsmæssige sammenhænge, men resultat af begrebsrammens efterlevelse af de kvalitative egenskaber vil som oftest give årsregnskabet den troværdighed som det retvisende billede hviler på.

Det retvisende billede betegnes som årsrapportens generalkonsul, behandlet i årsregnskabslovens §11.¹⁰ Som tidligere beskrevet er kredsen af regnskabslæsere større end hidtil og er det retvisende billede kan dermed blive subjektivt. Dette sker hvis regnskabsaflægger ikke formår at tilgodese de regnskabslæsere som har behov for finansiel og ikke finansiel information om virksomheden. For at imødegå det er der i årsregnskabslovens §11-13 bestemmelser for hvordan årsrapportens grundlæggende krav skal imødegås.

Med årsregnskabslovens §11 skal det retvisende billede ikke kun ses igennem de finansielle informationer, men der skal i ledelsesberetningen være en retvisende redegørelse for virksomhedens væsentlige aktiviteter og i denne sammenhæng skal der i regnskabsklasse C og opefter, samt virksomheder der indeholder en stor del forsknings- og udviklingsaktiviteter, belyses dette i ledelsesberetningen, for at årsregnskabet skal kunne indeholde det retvisende billede.

⁷ Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s. 205

⁸ Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s. 205

⁹ Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s. 206

¹⁰ EY, *Indsigt i årsregnskabsloven* 4. udgave 2017/18, s. 56

Beskrivelsen af virksomhedens forsknings- og udviklingsaktiviteter skal i ledelsesberetningen skabe et overblik.

Grunden til regnskabslæser har nytte af at få beskrevet forsknings- og udviklingsaktiviteter, er fordi virksomheden kan ligge inde med et stort fremtidig potentiale som følge af disse forsknings- og udviklingsresultater.

Kredsen af regnskabslæsere afhænger af den enkelte virksomheds art, størrelse og offentlighedens interesse.¹¹ Men kan, som et eksempel, være virksomhedsdeltagere som aktionærer, anpartshavere, interessenter og kommanditister hvor den sekundære gruppe kan være medarbejdere, alliancepartnere, långivere, leverandører, kunder, skattemyndigheder og tilskudsmyndigheder. En ting er dog ens for gruppen af regnskabslæsere, årsrapporten skal kunne støtte dem i deres økonomiske beslutninger, som kunne være:

- Placering af regnskabsbrugernes egne ressourcer,
- Ledelsens forvaltning af virksomhedens ressourcer og
- Fordeling af virksomhedens ressourcer.

Ligesom i begrebsrammen, er kvalitetskrav til regnskabsinformation. Denne skal være relevant og udvise pålidelighed/validitet. Må man vurdere, at den internationale udvikling der følger med regnskabsstandarderne og lovgivningen går i retning af, at man i stigende grad indregner til dagsværdi i stedet for kostprismetoden, hvilket forklares nærmere i afsnittet omkring indregning og måling.

Sker det, at ovenstående lovgivende bestemmelser strider imod kravet om det retvisende billede, kan man ved hjælp af konkret og fyldestgørende oplysninger i noterne, fravige overstående bestemmelser.

Sidste punkt for de grundlæggende krav er årsregnskabslovens §13 som skal opfyldes for at årsregnskabet kan opfylde sit formål:

- Den skal udarbejdes på en klar og overskuelig måde (klarhed).

¹¹ EY, Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18, s. 61

- Der skal tages hensyn til de reelle forhold frem for formaliteter uden reelt indhold (substans).
- Alle relevante forhold skal indgå i årsrapporten, medmindre de er ubetydelige (væsentlighed).
- Driften af en aktivitet formodes at fortsætte (going concern) medmindre den ikke skal eller ikke antages at kunne fortsætte. Afvikles en aktivitet, skal klassifikation og opstilling samt indregning og måling tilpasses med denne afvikling.
- Enhver værdiændring skal vises uanset indvirkningen på egenkapital og resultatopgørelse (neutralitet).
- Transaktioner, begivenheder og værdiændringer skal indregnes, når de indtræffer uanset tidspunktet for betaling (periodisering)
- Indregningsmetoder og målegrundlag skal anvendes ensartet på samme kategori af forhold (konsistens).
- Hver transaktion, begivenhed og værdiændring skal indregnes og måles hver for sig, ligesom de enkelte forhold ikke må modregnes med hinanden (bruttoværdi).
- Primobalancen for regnskabsåret skal svare til ultimobalancen for det foregående regnskabsår (formel kontinuitet).
- Regnskabsår, opstilling og klassifikation, konsolideringsmetode, indregningsmetode og målegrundlag samt den anvendte monetære enhed må ikke ændres fra år til år (reel kontinuitet)¹².

Evner regnskabsaflægger at følge ovenstående krav om målsætning i begrebsrammen eller årsregnskabslovens bestemmelser, kan virksomheder være i stand til at kommunikere den information den primære og sekundære regnskabslæser bifalder. Men overholdelsen af overstående, da er der udarbejdet et regnskab der indeholder et retvisende billede.

¹² Årsregnskabsloven § 13

Regnskabsteori

Udviklingen i gruppen af regnskabslæserne og virksomhedernes øgede internationalisering er medvirkende til en forandring i det regnskabsmæssige informationsbehov. Som tidligere beskrevet kan noget tyde på, at der er flere forespørgsler på regnskabsmæssig information med en forudsigende karakter, altså en prognose i stedet for en kontrolrapport. Derfor ses en bevægelse fra den traditionelle transaktionsbaserede regnskabsbehandling til en værdibaseret.

Det præsentationsbaserede paradigme eller den transaktionsbaserede teori ser virksomheden som transformationsproces, hvor driftsaktiviteten måles direkte i resultatopgørelsen¹³. Aktiver og passiver måles til historiske kostpriser, altså de priser der som regel er givet for en vare eller en ydelse. Balancen bliver således en teknisk hjælpekonto, hvor virksomhedens ubrugte ressourcer i periodeovergange er vist. Kostprisen giver regnskabslæser en bagudrettet økonomisk information.

En kritik af det præsentationsbaserede paradigme er, at resultatopgørelsen er prioriteret over balancen og at der ved anvendelse af dets matching princip ikke formår at indregne aktiver og forpligtelser i tilstrækkelig grad. I stedet for at aktivere forsknings- og udviklingsomkostninger i balancen, anvender virksomhederne i stedet forsigtighedsprincippet og omkostningsfører dem i stedet i resultatopgørelsen. Men en balance med en mindre sum på aktiver og en resultatopgørelse der indeholder flere udgifter som følge heraf, er det for regnskabslæseren svært at bedømme virksomhedens egentlige økonomiske og fremtidsmæssige situation. Virksomheden kan nu indeholde 'usynlige aktiver'.

Den formueorienterede teori har, modsat den præsentationsbaserede teori, sit fokus i balancen, den ser virksomheden som et 'væksthus' for aktiver og på baggrund af udviklingen i nettoaktiverne eller egenkapitalen fremkommer virksomhedens resultat. Den foretrukne måling af aktiver og forpligtelser er efter dagsværdimodellen som findes på balancedagen¹⁴ og med en sådan måling er der fokus på en indirekte måling af overskud via stigningen i dagsværdien af virksomhedens nettoaktiver og egenkapital fra primo til ultimo.

¹³ Elling, Jens O.: Finansiell rapportering, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s.82

¹⁴ Elling, Jens O.: Finansiell rapportering, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s.83

En kritik af dette paradigme er, at måling til dagsværdi kræver at der findes komplette og perfekte markeder, hvori dagsværdien skal opgøres, men disse er svære at finde. Et økonomisk overskud vil derfor i høj grad afhænge af den enkelte investors personlige forestillinger til fremtiden.

Delkonklusion

Indledningen henviser til FSR's sær magasin "Fremtidens rapportering", hvor emner som retvisende billede, transparens og behovet for en 'ny' type rapport med fremadrettet information, er i fokus.

Grundtanken er, at virksomheder ikke blot kommunikerer dets historiske finansielle data, men give noget andre og flere informationer om hvilke fremtidige forventninger og udviklinger virksomheden står overfor. De virksomheder der har opbygget en større mængde værdi i form af vidensressourcer og udviklingsprojekter kan ved hjælp af den fremadrettede information belyse de aktiver, der på nuværende tidspunkt er usynlige i rapporten.

Vidensressourcer og udviklingsprojekter hører ind under immaterielle aktiver, hvilke får større og større interesse for regnskabslæser, idet der heri kan ligge en potentiel fremtidig indtjening og sikring af den fremtidige drift. Da det immaterielle aktiver er uden substans, kan de være svære at identificere og vurdere, men kan forekomme mindst ligeså vigtig som et materielt aktiv.

Tidligere har rapporter været stilet mod aktionærer og investorer, men da gruppen af regnskabslæsere er vokset, kræves større og flere krav til rapportens indhold. De finansielle forhold der kræves af virksomhederne er beskrevet i den danske årsregnskabslov, i IFRS og i øvrig lovgivning, men de virksomheder der har opbygget en stor mængde værdi i form af udviklingsprojekter må se ud over de danske lovpligtige regler og standarder for at kunne tilfredsstille regnskabslæseren og det omgivende samfund.

Derfor må informationsgrundlaget for specielt disse virksomheder styrkes, da det letter forståelsen for regnskabslæser. Læser kan med fremadrettet information opnå en gennemsigtighed i regnskabet og bevidst udvælge og måle med den information der er tilgængelig og således bliver gennemsigtighed en central drivkraft for en kvalitetsudvikling. Dette giver også regnskabet et retvisende billede.

For at klarificere regnskabet, kan der for regnskabslæser være en ide i, at forstå regnskabet's 'grundlov'. Med grundlov, menes begrebsrammen, idet rammen har til hensigt at formidle gennemsigtighed og styrke det retvisende billede, ved hjælp af kvalitet og kontinuitet i regnskabet.

Begrebsrammen målsætning tager under punktet omhandlende validitet udgangspunkt i periodisering og generelt i going concern, hvorimod årsregnskabslovens kvalitative egenskaber skal sikre et retvisende billede, ved hjælp af relevans og pålidelighed. Grundet den forventningen om den fremadrettede øgede efterspørgsel af fremadrettet finansiell information og den generelle udvikling af forskning og udvikling kan begrebsrammen syntes at tilgodese en formueorienteret synsvinkel ved udarbejdelse af årsregnskaber og årsregnskabsloven en mere præsentationsorienteret synsvinkel. Dog ses der ved vedtagelsens af den nye årsregnskabslov i 2015 et større skifte henimod den formueorienteret synsvinkel, da denne anses for at øge nytteværdien af regnskabs informationsværdi.

Begrebsafklaring

I det følgende afsnit tydeliggøres definitionen på et aktiv, et immaterielt aktiv og bagefter defineres forsknings- og udviklingsomkostninger. Genkendelsen af et aktiv er yderst vigtig, eftersom kravene hertil skal være opfyldt, inden et aktiv kan indregnes i balancen.

Definition af et aktiv

Internationalt og nationalt er definition på et aktiv identisk. Den danske årsregnskabslov har i bilag 1 oplyst de elementer der skal til, før at et aktiv kan kategoriseres som et aktiv. I bilag 1 er et aktiv beskrevet som *ressourcer, der er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden*¹⁵.

IFRS skriver at et aktiv, består af følgende:

*Ressource controlled by the entity as a result of past events from which future economic benefits are expected to flow to the entity.*¹⁶

¹⁵ Årsregnskabsloven bilag 1 – C, Årsrapportens elementer

¹⁶ <http://media.ifrs.org/2013/Projects/Asset-Liability/Slides.pdf> d.16.05.18 kl. 11:20

Begge definitioner deler et fokus på ejerforhold og periodisering, hvilket tydeliggøres hvis man bryder definitionen. Et aktiv skiller sig ud på en sådan måde, at der ikke kun er tale om en købt økonomisk gode, hvorved værdien er pålideligt at måle, men at et aktiv ligeledes kan oparbejdes internt og derfor være svært at værdiansætte. Et aktiv skal blot *repræsentere økonomiske ressourcer, som findes i virkeligheden, og som har potentiel værdi (fremtidige økonomiske fordele) for virksomheden*.¹⁷

Under virksomhedens kontrol tydeliggøres ved, at virksomheden formår at afholde andre virksomheder fra at få en økonomisk fordel af aktivet. Dette betyder nødvendigvis ikke, at der er tale om et ejerskab af aktivet, som eksempelvis ejendomsretten til en bygning, men om hvorvidt virksomheden har dispositionsretten over aktivet eller ej. Desuden betyder kontrol også, at virksomheden også løber den eventuelle økonomiske risici der er knyttet til aktivet.

Kravet om *resultat af tidligere begivenheder* knytter sig til periodiseringen. Dette krav betyder, at det kun er begivenheder som allerede er foretaget inden og på balancedagen, virksomheden må indregne i balancen og ikke anskaffelser som virksomheden forventer af fremtiden.

Fremtidige økonomiske fordele der forventes at tilflyde virksomheden er modsat overnævnte betydninger på definitionen af et aktiv, koncentreret om karakteren på det enkelte aktiv, men i stedet hvilken fremtidig økonomisk ressource aktivet vil tilkende virksomheden. Bidrager aktivet ikke til virksomhedens fremtidige drift, da kan det ikke aktiveres som et aktiv balancen, men udgiftsføres.

Definitionen af et immaterielle aktiv

Når et aktiv opfylder ovenstående krav kan det kategoriseres som et aktiv, efterfølgende opgøres aktivet som et anlægsaktiv eller et omsætningsaktiv. Forskellen på de to er, at et anlægsaktiv *er bestemt til vedvarende eje eller brug for virksomheden*¹⁸ og et omsætningsaktiv *er aktiver der ikke er anlægsaktiver*.¹⁹ Idet opgaven fokusere på forsknings og udviklingsomkostninger, som er et

¹⁷ Elling, Jens O.: *Finansiell rapportering*, 3. udgave 2012, Gjellerup s. 226

¹⁸ Årsregnskabsloven bilag 1 – C, Årsrapportens elementer

¹⁹ Årsregnskabsloven bilag 1 – C, Årsrapportens elementer

immaterielt aktiv, under anlægsaktiver, fokuseres der kun på området anlægsaktiver og sidenhen immaterielle aktiver.

Under anlægsaktiver der er *til vedvarende eje eller brug for virksomheden*, findes de immaterielle, materielle og finansielle aktiver. Akkurat som det lyder, er forskellen på aktiverne, at de immaterielle aktiver er uhåndgribelige og oftest uhåndterbare, hvorimod et materielt aktiv er fysisk og håndgribeligt og de finansielle aktiver er af monetære karakter, og alle ovenstående besiddes af virksomheden.

I årsregnskabsloven under bilag 2 findes der et skema for balancen, dog findes der ikke en præciseret definition på et immaterielt aktiv, som det fandtes med et aktiv. Om det immaterielle aktiv er der anført:

1. Færdiggjorte udviklingsprojekter, herunder patenter og lignende rettigheder, der stammer fra udviklingsprojekter
2. Erhvervede koncessioner, patenter, licenser, varemærker samt lignende rettigheder
3. Goodwill
4. Udviklingsprojekter under udførelse og forudbetalinger for immaterielle anlægsaktiver

Den manglende definition på et immaterielt aktiv i dansk lovgivning, betyder at man i stedet overlades til fortolkningsbidraget IASB (international accounting standards board). Definitionen findes under IAS 38 og er blevet retningsgivende for dansk praksis. Definition lyder således:

Et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans²⁰

Denne skal ses i forlængelse af de overnævnte definitioner på et aktiv.

Bryder man IAS 38 vidner det om, at et immaterielt aktiv ikke indeholder likvide midler og udelukker derfor varedebitorer som findes under omsætningsaktiver. Aktivet er uden fysisk substans, altså uhåndgribeligt og sidst er et immaterielt aktiv identificerbart. Med identificerbart forstås at aktivet skal kunne identificeres fra andre aktiver – det skal kunne separeres fra virksomheden.

²⁰ Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 3. udgave 2012, Gjellerup s. 234

Identificerbarheden kan for nogen volde problemer og det kan for virksomheder være svært at tyde denne definition, derfor har IAS foretaget en yderligere stramning, af netop dette kriterie. Et aktiv anses for at være identificerbart, når:

- *Det er muligt at udskille fra virksomheden som helhed og sælge, overdrage, udlicite, udleje eller ombytte aktivet, enten særskilt eller sammen med en tilhørende kontrakt, et aktiv eller en forpligtelse.*
- *Aktivet er en følge af kontraktmæssige eller anden juridiske rettigheder, uanset om disse kan overdrages eller udskilles fra virksomheden eller andre rettigheder og forpligtelser.*

Udfordringen finder sted ved internt oparbejdet immaterielle aktiver, idet et aktiv skal være under virksomhedens kontrol som nævnt tidligere.

Kontrolkravet indebærer, at virksomheden skal have indflydelse på og adkomst til de fremtidige økonomiske fordele, der genereres ved anvendelse af aktivet, og at virksomheden samtidig kan begrænse andres adgang til disse fordele.²¹

Virksomheder kan derfor komme i problemer med de udviklingsprojekter de bærer udgifterne til. Oftest har virksomheden ikke den kontrol det kræves af et aktiv og et estimat om en fremtidig økonomisk fordel indeholder stor usikkerhed.

Derudover har et immaterielt aktiv ikke det samme marked som eksempelvis et materielt aktiv har. Et udviklingsprojekt er som regel målrettet til et bestemt område og har derfor ingen alternative anvendelsesmuligheder, såfremt det ikke er anvendeligt i det omfang eller område det var tiltænkt. Derudover opnår et immaterielt aktiv oftest først en økonomisk succes, *i sammenspil mellem virksomhedens investeringer, konkurrenternes reaktioner og den generelle konjunkturudvikling²².*

²¹ Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 3. udgave 2012, Gjellerup s. 236

²² Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 3. udgave 2012, Gjellerup s. 237

Definitionen af forskning

Definitionen på forskning og udvikling er ikke præciseret i årsregnskabsloven, som så mange andre begreber, derfor må virksomhederne følge regnskabsvejledningens anvisninger. Ifølge den danske regnskabsvejledning 7, *Forskning og udvikling*, fra 1991 består forskning af:

Forskning omfatter grundlæggende undersøgelser iværksat af en virksomhed for at opnå ny videnskabelig eller teknisk viden og indsigt²³.

I en udtagelse fra FSR vedrørende Regnskabsvejledning 7, januar 2003 vurderes det, at denne vejledning (fra 1991) stadig er brugbar, trods manglende ajourføring, men henviser til at hente inspiration i IAS 38, *Intangible Assets*. Den manglende vejledning fra dansk side, har gjort at mange virksomheder har hentet inspiration fra de internationale regnskabsvejledninger i flere år, da det overstående definition ikke er eksemplificeret.

I IAS 38 findes der eksempler af forskningsaktiviteter for at tydeliggøre forskning.

- Aktiviteter, som har til formål at indhente ny viden.
- Søgen efter og evaluering samt endelig udvælgelse af forskningsresultaters og anden videns anvendelsesmuligheder,
- Søgen efter alternative materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.
- Udformning, design, evaluering og endelig udvælgelse af mulige alternativer til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.

Med disse eksempler har virksomhederne større chance for at kunne præcisere om deres afholdte omkostninger til udvikling og forskning er af udviklings- eller forskningsmæssig karakter.

Jens O. Elling har ligeledes forsøgt sig med en definition på forskning. Her opdeler han forskning i to typer, en grundforskning og anvendt forskning, der følger samme grundprincip, at opnå en ny viden og forståelse. Grundforskningen har med dets resultat ikke nogen bestemt anvendelse i sigte,

²³ Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder 2016 s. 39

hvorimod den anvendte forskning viderefører grundforskningen rettet mod bestemte anvendelsesområder.

Eksempler på forskning er:

- Laboratorieforskning med det formål at opnå ny viden
- Udførelse af forsøg med henblik på at finde nye mulige produkter eller processer, herunder test af potentielle emners brugbarhed
- Formulering af koncept for mulige produkter eller processer samt grundlæggende design af disse
- Undersøgelse af mulighederne for anvendelse af forskningsresultater

Definitionen af udvikling

Som beskrevet i ovenstående afsnit, findes ikke en klar definition af udvikling i årsregnskabsloven, men ligesom definitionen på forskning, kan den findes i regnskabsvejledningen.

Her i er udvikling omfattet af *forskningsresultater eller anden viden til fremstilling af nye eller væsentlige forbedrede produkter eller processer forud for påbegyndelsen af en erhvervsmæssig udnyttelse*.²⁴ Definitionen er som den ovenstående ikke tydelig og virksomheder må derfor se sig om for at finde mere brugbar information.

For at tydeliggøre hvad der ligger til grunde for ordet udvikling, inddrages følgende definition på udvikling.

*Et udviklingsarbejde er et systematisk arbejde, der er baseret på anvendelse af viden opnået gennem forskning eller praktisk erfaring og har til formål at frembringe nye eller væsentligt forbedrede materialer, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.*²⁵

Eksempler på udviklingsprojekter er:

- Udvikling af nye produkter, forskrifter, formler, modeller og design
- Konstruktion af prototyper på nye maskiner

²⁴ Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder 2016 s. 39

²⁵ Danmarks Statistik: *Innovation og forskning 2017*, s. 10

- Udvikling af testkørsel af nye produktionssystemer
- Udvikling og design af prototyper på værktøjer, der involverer ny teknologi

Overstående definition er anvendt i Danmarks Statistiks publikation for innovation og forskning 2017 og er næsten lig med definitionen i regnskabsvejledningen, men heri er der flere eksempler på de elementer, udviklingen har mulighed for at bearbejde.

I IAS 38 ses udvikling som en produktudviklingscyklus der har sin start i ide – og forskningsstadiet, for i sidste ende stå som et endeligt produkt der bidrager med økonomiske fordele. Opdelingen af eksempelvis et produkt kan være svær og virksomheder skal være meget præcise for, at kunne se og registrere en idé- og forskning fase fra en udviklingsfase.

Udviklingen adskiller sig fra forskningen ved, at efterkomme de internationale krav stillet af IAS, der stilles for at blive kategoriseret som et immaterielt aktiv. Udviklingsprojekter er et *identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans*²⁶

Samtidig præcisere IAS 38, *Intangible Assets* at der skal være dokumentation for, at det immaterielle aktiv, udviklingsprojektet vil skabe en fremtidig økonomisk fordel for virksomheden. Derfor skal der for hvert udviklingsprojekt udarbejdes en projektbeskrivelse af projektet med tilhørende budget.

Delkonklusion

Ovenstående er der redegjort for hvad der kendetegner et aktiv og hvilke processer det skal igennem for at blive betegnet som et immaterielt aktiv. I gennemgangen er der inddraget danske og internationale standarder og eller lovforslag. Grunden til en inddragelse af de internationale regnskabsstandarder er at den danske lovgivning på nogen områder ikke er så tydelig og at der i Danmark er valgfrihed mellem anvendelsen af årsregnskabsloven eller IFRS (IAS) kan der med fordel drages inspiration dertil. Det skal dog nævnes, at årsregnskabsloven skal anvendes som lovens primære fortolkningsgrundlag. Der vil også senere i opgaven inddrages elementer fra IAS, da der henvises hertil i årsregnskabsloven eller at IAS er mere tydelig.

Desuden er definition på forskning og udvikling, beskrevet hvordan forskning adskiller sig fra udvikling. Forskning opfylder ikke kriterierne for at kunne klassificere sig som et immaterielt aktiv,

²⁶ EY, *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 248

derfor kan de afholdte omkostninger anvendt til forskning, ikke kunne indregnes som værende et aktiv. I processen hvor man afgøre om et aktiv er et immaterielt aktiv eller ikke, kan der drages nytte af følgende spørgsmål:

1. Findes der en kontrakt eller juridisk rettighed over aktivet?
2. Har virksomheden kontrol over aktivet?
3. Kan aktivet separeres fra virksomheden som en helhed?
4. Findes der fremtidige økonomiske fordele?

Kan virksomheden svare ja, til alle disse 4 punkter, da ville der være tale om et immaterielt aktiv.

Forskningens forskellighed fra udvikling sker ved, at forskning med sit forskningsresultat ikke har en bestemt anvendelse i sigte og udelukkende er tilsigtet at opnå ny viden. Derfor kan forskning virke som værende uidentificerbar med et resultat uden et mål. Et immaterielt aktiv formodes, at være under virksomhedens kontrol enten i form af en kontrakt eller juridisk rettighed, hvilket forskning nok kunne klare sig igennem. Men om resultatet af forskningen kan bidrage med fremtidige økonomiske fordele, der er det fjerde spørgsmål, kan der rejses tvivl om. Udover overstående spørgsmål viser forskellen på forskning og udvikling sig også under den regnskabsmæssige behandling. Årsregnskabslovens §33 beretter, at aktiver skal indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige fordele vil tilflyde virksomheden, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Men omkostninger anvendt til forskning opfylder ikke kravet om at kunne påvise en direkte sammenhæng mellem afholdte omkostninger og fremtidig indtjening, hvilket gør at omkostninger anvendt til forskning, løbende omkostningsføres i resultatopgørelsen. Sker det, at virksomheden ikke evner at adskille en forskningsfase fra et udviklingsprojekt, så skal alle omkostninger indregnes i resultatopgørelsen det år omkostningerne afholdes.

Der har under beskrivelsen af definitionerne af forskning og udvikling været inddraget nationale og internationale regnskabsvejledninger, for at give et mere tydeligt billede af hvad forskellen på disse to definitioner er og hvad de indeholder. Som beskrevet øverst i afsnittet findes der ikke en udtømmende beskrivelse af området fra national side og man må derfor se andet steds.

Den nye årsregnskabslov af 2015

Et forslag om en ændring af årsregnskabsloven fra 2001 blev vedtaget i folketinget d. 21 maj 2015. Vedtagelsen til en ændring af hele 181 punkter i årsregnskabsloven skyldes optil flere grunde. En af dem, var at der i 2013 blev vedtaget et nyt EU-regnskabsdirektiv, hvilket havde medført ændringer og tilpasninger i den danske lov. Samtidig var der et ønske om en tilpasning af den danske årsregnskabslov (ÅRL) til International Financial Reporting Standards (IFRS) i det omfang det var muligt, således man i de danske regnskaber kunne undgå en fortolkning af IFRS standarder og på den måde imødesæ rammebestemmelserne i årsregnskabsloven. I eksemplet med udviklingsprojekter, har den nye årsregnskabslov ikke helt været i stand til at udfylde de manglende huller der har været i den tidligere årsregnskabslov.

Ændringerne der har betydning for denne opgave er, at der sket en forhøjelse i regnskabsklasserne. Et eksempel kan være, at en tidligere regnskabsklasse C virksomhed, hvor der har været krav om indregning af udviklingsprojekter, nu er betegnet som en klasse C mellem virksomhed og dermed selv må tage stilling til om man vil aktivere sine udviklingsprojekter eller om man vil udgiftsføre dem i resultatopgørelsen. Dog skal virksomheden indregne deres udviklingsomkostninger, hvis en udeblivelse af en sådan indregning, medvirker til at det retvisende billede af virksomheden forringes.

Herudover er der som følge af den nye årsregnskabslov kommet kravet om, at der ved indregning af udviklingsomkostninger skal oprettes en såkaldt bunden reserve på den værdi der svare til udviklingsomkostningen under egenkapitalen. Denne hedder 'Reserve for udviklingsomkostninger' og har til formål at udbytte mulighederne i virksomheden reduceres. De afskrivninger der er på udviklingsprojektet, skal den bundene reserve løbende reduceres med. Hvilket beskrives yderligere under måling.

Krav til indregning af udviklingsprojekter

I ovenstående afsnit er definitionerne for et aktiv, det immaterielle aktiv og forskning og udvikling dækket, samt hvilke forskelle der ved forskning og udvikling gør, at det kun er udviklingsprojekter der kan kategoriseres som et immaterielt aktiv. Hvilke forskelle den nye årsregnskabslov har bidraget med af ændringer til lige netop dette område.

For at kunne indregne virksomhedens afholdte omkostninger til udvikling må virksomheden holde sig for øje, hvilken regnskabsklasse virksomheden hører under, da denne beretter om, hvilke love, regler og standarder man som minimum skal anvende ved udarbejdelsen af sit årsregnskab. Regnskabsklasserne bygger på en klodsmode, hvor regnskabskravene er differentierede i forhold til virksomhedens klasse. Den model med tilhørende krav har til hensigt, at mindske mindre virksomheders arbejde med regnskabsdata, da virksomheden i en klasse mindst skal overholde de krav og regler der følger selvsamme klasse. Der er derfor ingen behov for at sætte sig ind i de regler der tilhører den næste klasse.

Sker det at en virksomhed overskrider 2 af de 3 kriterier på hinanden følgende år skal virksomheden skifte regnskabsklasse og indgå i de lovkrav der findes i denne klasse.

Herunder findes en tabel over regnskabsklasserne og de regler der tilhører regnskabsklasserne.

Regnskabsklasse	Grænser	Krav om indregning af udviklingsomkostninger i balancen
Klasse A – virksomheder med personligt ansvar	Virksomheder med personligt ansvar og små virksomheder med begrænset ansvar	Nej, dog krav hvis årsregnskabet ikke bliver retvisende
Klasse B - microvirksomheder	Balance 0-2,7 mio. kr. Omsætning 0-5,4 mio. kr. Ansatte 0-50	
Klasse B - små virksomheder	Balance 0-44 mio. kr. Omsætning 0-89 mio. kr. Ansatte 0-50	
Klasse C – mellemstor	Balance 44-156 mio. kr. Omsætning 89-313 mio. kr. Ansatte 50-250	
Klasse C - stor	Balance >156 mio. kr. Omsætning >313 mio. kr.	Krav om indregning

	Ansatte >250	
Klasse D	Børsnoterede og statslige aktieselskaber uanset størrelse	Krav om indregning

Figur 2, Regnskabsklasserne og det tekniske regelsæt i fire regnskabsklasser. Kilde: Egen tilvirkning

Som vist i figur 1, angiver regnskabsklassen om der er foreligger pligt for indregning af udviklingsprojekter eller om indregningen af aktivet er af fri vilje.

I årsregnskabsloven kan man under § 33, generelle bestemmelser for regnskabsklasse B læse, at udviklingsprojekter kan indregnes i balancen, så snart indregningsbetingelserne er opfyldt. I årsregnskabslovens § 83 under regnskabsklasse C, er der her er krav om, at udviklingsprojekter skal indregnes såfremt det tilsigter at udvikle et bestemt produkt eller en bestemt proces, som virksomheden har til hensigt at fremstille henholdsvis benytte i produktionen. Det er udviklingsprojekter og rettigheder, der hidrører fra udviklingsprojekter der kan indregnes.²⁷

Årsregnskabsloven præcisere dog, at en indregning af internt oparbejdede udviklingsprojekter i regnskabsklasse B kan undlades, såfremt årsrapportens retvisende billede bibeholdes uden denne indregning. Endvidere har koncessioner og varemærker tidligere været betegnet som et internt oparbejdet udviklingsprojekt, hvilket ikke længere er tilfældet.

Grunden til at der ikke er krav om indregning af udviklingsprojekter i klasse B til C mellem, skyldes at man fra politikernes side, ønsker at lempe de økonomiske udgifter til en mere ressourcekrævende årsrapport til mindre virksomheder.

Herudover kræves det at virksomheden har mulighed for afgrænse og adskille forskning fra udvikling, hvilket kræver både disciplin og gode registreringssystemer. En klarlæggelse af udviklingsprojektets cyklus eller en projektbeskrivelse kan være betydningsfuld for virksomheden, da projektudviklingscyklussen oftest går fra en idé- og forskningsfase til en udviklingsfase og sidst til et salgsstadie (forventede fremtidig indtægt).

²⁷ EY: Indsigt i årsregnskabsloven, 4 udgave 2017/18 s. 248



Figur 3 Udviklingsprojektets cykles. Kilde: Egen tilvirkning

Formår virksomheden ikke at adskille forskningsstadiet fra det enkelte udviklingsprojekt, den kundespecifikke udviklingsopgave eller evner at sondre mellem den egentlig udvikling eller en forbedring af et produkt, da skal alle omkostninger indregnes i resultatopgørelsen. Med en projektbeskrivelse kan virksomheden dokumentere og samtidig verificere projektet og hvilken nutidsværdi der foreligger de forventede indtægter.

Denne form for adskillelse stiller også store krav til registreringssystemerne der har til opgave at allokere omkostningerne til det enkelte udviklingsprojekt pålideligt. Samtidig skal virksomheden kunne demonstrere og dokumentere en sammenhæng mellem afholdte omkostninger og en forventet fremtidig indtjening, hvilket der er i regnskabsvejledningen er beskrevet ved at udviklingsprojekterne skal opfylde følgende betingelser²⁸:

- Den tekniske mulighed for at færdiggøre det immaterielle aktiv, således det kan anvendes eller sælges.
- Selskabet har til hensigt at færdiggøre det immaterielle aktiv og anvende eller sælge det.
- Selskabet kan påvise, hvordan det er i stand til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv.

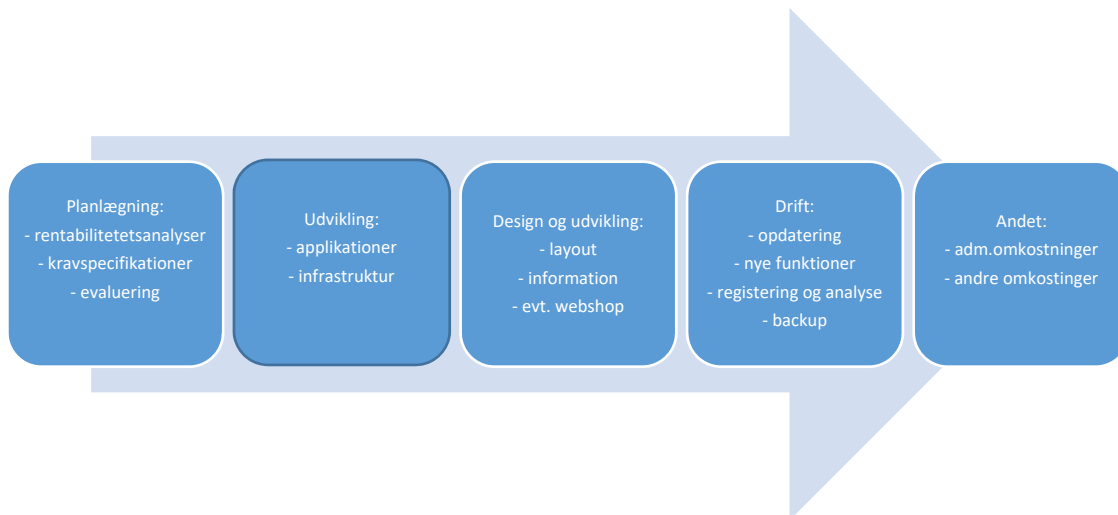
²⁸ Fedders, Steffensen og Lassen: *Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS*, 5. udg. 2017, Karnov Group, s. 1137

- Det immaterielle aktiv vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele.
- Selskabet skal råde over tilstrækkelige tekniske, økonomiske og andre ressourcer til at færdiggøre udviklingen og til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv.
- Selskabet skal kunne foretage en pålidelig opgørelse af de omkostninger, der kan henføres til det immaterielle aktiv i løbet af dets udvikling.

Regnskabsvejledningen skal udelukkende ses som et hjælpeværktøj som virksomhederne kan tage i brug, ved udarbejdelse af en årsrapport med et informativt og retvisende fokus. Det skal dog nævnes at ovenstående i regnskabsvejledningen har sit udspring i de internationale standarder IAS 38 og ikke finder sted i årsregnskabsloven.

Derudover skal virksomhederne også være opmærksomme på udviklingsopgaver, der kan have karakter af at være kundespecifik. En opgave der bestilles af en anden virksomhed kan som oftest betegnes som værende en entrepris eller et salg af en ydelse og må derfor behandles således. Nogle virksomheder kan referere om delvise kundeopgaver og udviklingsprojekter, hvilket stiller store krav til registreringen af hvilken del af projektet der er udviklet for kunden og hvilken del virksomheden selv anvender i udviklingsøjemed. Ved hjælp af budgettering og kalkulationer af den enkelte opdelte opgave, kan virksomheden anvende udfaldet til indregningen af egen udvikling og beregne avance af den salgsmæssige del.

En ydelse af udviklingsmæssig karakter, sender oftest tankerne mod udviklingen af software eller en hjemmeside, men dette specifikke område har ingen adkomst i den nationale eller internationale lovgivning. Derfor må virksomhederne søge de internationale fortolkningsbidrag for vejledning. Kravene til virksomhedernes registreringssystemer og opdeling af ydelsens cyklus ved sådan former for udviklingsprojekter er ligeledes essentielle.



Figur 4, Udviklingsfaser under udvikling af software. Kilde: Egen tilvirkning

Med hjælp fra SIC 32 og IAS 38 opdeles udviklingen af software/hjemmeside i fem faser. Registrering fylder overvejende meget, med hensyn til om de afholdte omkostninger kan indregnes i balancen som et immaterielt aktiv eller om de skal udgiftsføres i resultatopgørelsen så snart de er afholdt. En enkelt fase skal efter SIC 32 indregnes i resultatopgørelsen straks, hvilket er planlægningsfasen. Dette skyldes at planlægningsfasen er af samme art som forskning og indeholder ingen dokumentation for en fremtidig indtjening. Følgende faser har mulighed for indregning, såfremt kriterierne for indregning efter IAS 38 er opfyldt.

Når softwaren er færdiggjort efter hensigten, kan der forekomme omkostninger til udbedring af fejl og mangler skal der være en afgrænsning mellem udvikling og vedligeholdelse. Vedligeholdelsesomkostninger af et udviklingsprojekt høre hjemme i resultatopgørelsen. I forbindelse med videreudvikling (ny version) af softwaren kan virksomheden indgå i en ny udviklingsfase og derigennem oprette et nyt udviklingsprojekt. Virksomhederne skal dog være opmærksom på, at dette kræver en konkret opdeling af forretningsgange. Eksempler så sådanne vedligeholdelsesomkostninger kan være²⁹:

- Løbende test eller analyser af færdigudviklede produkter eller processer.
- Løbende ændringer eller tilpasninger af eksisterende produkter eller processer.

²⁹ Fedders, Steffensen og Lassen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 5. udg. 2017, Karnov Group, s. 1135

- Uddannelse af medarbejdere i at benytte en ny proces eller et nyt produkt.

Derfor er en grundig beskrivelse af udviklingsprojektet vigtig.

Indregning af udviklingsprojekter

Indregning af immaterielle aktiver har tidligere forårsaget virksomheder problemer, da flere aktiver opfylder de definitions-kriterier der skal opfyldes for at der er belæg for indregning. I årsregnskabsloven der er ikke detailregler for indregningen af udviklingsprojekter, udover at indregningen skal ske systematisk og konsekvent.

Årsregnskabsloven henviser herudover til det internationale fortolkningsbidrag IAS 38³⁰. Med en henvisning til IAS 38 kan det derfor forudsættes, at såfremt IAS 38's aktiveringskriterier er opfyldt, er de også opfyldt efter årsregnskabsloven.³¹

For at et aktiv skal kunne indregnes i balancen behøver det at opfylde to indregningskriterier:

1. Det er sandsynligt, at de forventede fremtidige økonomiske fordele, som kan henføres til aktivet, vil tilgå virksomheden, og vil tilflyde eller fragå virksomheden.
2. Posten skal kunne måles valid til kostpris eller værdi.

Disse to indregningskriterier finder sted i den internationale regnskabsvejledning (IAS 38) Tilsvarende finder man i årsregnskabslovens § 33 for indregning af udviklingsprojekter for virksomheder i regnskabsklasse C og D. Det første kriterie der skal passeres er af indregningsmæssig karakter og bliver derfor gennemgået herunder, det andet har karakter af måling og vil derfor blive behandlet efterfølgende.

Som beskrevet under definitionen på et aktiv, opfylder kravet for et aktiv, at det er kontrolleret af virksomheden, som følge af tidligere begivenheder og hvorfra der vil komme fremtidige økonomiske fordele. Derfor kan virksomheden på balancedagen udpege et eksisterende økonomisk ressource som et aktiv. Det tvetydige ved næste fase (overstående første punkt) er at begrebet *sandsynligt* ikke er defineret, for hvad er grænsen for at aktivet sandsynligt ville kunne frembringe eller fragå

³⁰ EY, *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 248

³¹ Fedders, Steffensen og Lassen: *Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS*, 5. udg. 2017, Karnov Group, s. 1161

økonomiske fordele? IASB, de internationale regnskabsstandarder har forsøgt at sætte tal på sandsynligt. Med ordene *'more probable than not'* finder de at sandsynligheden for at aktivet skal kunne frembringe økonomiske fordele med mere end 50 procent.³²

Derfor forudsættes det for et udviklingsprojekt, at ledelsen formår at skabe dokumentation som er rimelig og samtidig er et udtryk for ledelsens bedste skøn over de økonomiske fordele projektet vil kunne skabe. Skøn er tvivlsomme og derfor bør ledelsen være kritisk og udføre en projektbeskrivelse som der er beskrevet i afsnittet om krav til indregning.

Dette kriterie har for mange virksomheder bidraget til, at man i stedet for at indregne et immaterielt aktiv i balancen, har valgt at udgiftsføre det i resultatopgørelsen. Denne praksis kan dog efterlade virksomheder med usynlige immaterielle aktiver, idet de udgiftsføres er de ikke registeret i regnskabet og regnskabslæser vil ikke kunne få tilstrækkelig information om den værdiskabelse der ligger i virksomheden. Grunden til at man vælger at udgiftsføre aktivet kan være på grund af forsigtighedsprincippet. Et mislykkedes projekt er meget tydelig i resultatopgørelsen, da det nedskrives til værende 0 kr. såfremt der ikke er noget værdi tilbage. En anden årsag kan være at en indregning modsvarende en udgiftsførelse vidner om en manglende indtjening, således at man i stedet for at få et lavere resultat eller et større underskud, aktivere nogle af afholdte udgifter i resultatopgørelsen i balancen som udviklingsprojekter.

Tidsrammen:

Virksomheder har mulighed for indregning af afholdt omkostninger på det tidspunkt hvor overstående kriterier for et immaterielt aktiv er overholdt. Er der i udviklingsprojektet et af de seks punkter der ikke er overholdt, skal den omkostning der er afholdt omkostningsføres i resultatopgørelsen og der er senere ikke mulighed for at trække disse omkostninger ud igen for at indregne dem som et aktiv.

Dog skal virksomhederne være opmærksomme på, at medarbejdere, deres oplæring og uddannelse inden for projektet ikke indgår i udviklingsprojektet, idet virksomheden ikke har den fornødne

³² Elling, Jens O.: *Finansiel rapportering*, 4. udgave 2017, Gjellerup/Gads forlag s. 215

kontrol over deres medarbejdere og kan derfor ikke aktivere de omkostninger det tilhører dem selvom de udelukkende har med udviklingsprojektet at gøre.

Måling af udviklingsprojekter

Første gang der foretages en indregning af et udviklingsprojekt, skal indregningen foregå til kostpris jf. årsregnskabsloven § 36 og 40. Dertil kommer at der for regnskabsklasse B til D at kostprisen for det internt oparbejdet aktiv indeholder alle de omkostninger der direkte er forbundet med at oprette, fremstille og forbedre aktivet til dets tiltænkte brug samt de indirekte omkostninger der direkte kan henføres til udviklingsprojektet. Dette gælder fra det tidspunkt, hvor aktivet første gang opfylder indregningskriterierne. Det vil sige de omkostninger som materialer, ydelser, personaleydelse, afskrivninger på patenter og licenser og de renter af rejst kapital, der er lånt til det enkelte udviklingsprojekt. Ved de indirekte omkostninger kan der være af betydelig værdi, at man ved hjælp af gode registreringer kan formå at allokere omkostningerne til de korrekte projekter.

Omkostninger i form af salgs- og administrationsomkostninger, opstartsfasen, undervisning af personale til projektet samt de omkostninger der vedrører elementer af udviklingsaktiviteter, som kasseres, eller spild i øvrigt kan ikke indregnes som en del af kostprisen, idet virksomheden ikke besidder den kontrol der er krav om, for at kunne indregne aktivet³³.

Der er under den første og efterfølgende måling en mindre forskel på anvendelsen af årsregnskabsloven og IAS. Efter IAS 38 er det for en virksomhed ikke muligt af indregne indirekte henførbare omkostninger ved indregning af et udviklingsprojekt, men udelukkende indregning af direkte henførbare omkostninger. Denne bestemmelse giver dog ikke den store forskel på den første indregning af udviklingsprojektet, da IAS 38 heller ikke beskriver om registreringen af disse omkostninger skal være enhedsdirekte eller funktionsdirekte.³⁴ Hovedreglen er, at der for måling af immaterielle aktiver gøres brug af kostprismodellen.

Den efterfølgende måling foretages efter årsregnskabslovens § 43, hvor kostprisen fratrukket restværdi, således værdien af projektet formindskes over dets brugstid.

³³ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 253

³⁴ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 252

Brugstiden for udviklingsprojekter er foretages ud fra et pålideligt skøn og har derfor mulighed for at utydeliggøre det retvisende billede af virksomhedens fremtidige økonomiske fordele, derfor kan virksomheder tage årsregnskabslovens §42, stk. 3 i brug. Her er det præciseret, at immaterielle aktiver som udviklingsprojekter og goodwill der ikke har en estimeret brugstid, afskrives over 10 år.

Virksomhederne behøver ligeledes at tage hensyn til aktivitetens restværdi, da udviklingsprojekter sjældent har en sådan på grund af manglende salg efter endt anvendelse eller at det er vanskeligt at adskille det endelige projekt er restværdien som oftest 0. Denne holdning deler IAS 38. Restværdien skal fratrækkes kostprisen på aktivet. Der er mulighed for at give udviklingsprojektet en anden restværdi, dette kræver dog at en tredjepart har forpligtet sig til at købe aktivet, når brugstiden er udløbet. Udviklingsprojektet har et aktivt marked for og det er sandsynligt at markedet stadig er eksisterende, når brugstiden på aktivet er udløbet.³⁵

Afskrivninger på et udviklingsprojekt påbegynder på det tidspunkt hvor udviklingsprojektet er afsluttet og det endelige 'produkt' er færdigudviklet. Dette sker på trods af at aktivet endnu ikke er taget i brug, dette er vejledt ud fra IAS 38. Det samme gælder også for igangværende udviklingsprojekter. Afskrivningerne på udviklingsaktivet skal være systematiske og metoder som lineær, prograssiv, dregressiv og unit og production kan anvendes³⁶. Afskrivningens perioden ophører på det tidspunkt hvor aktivet er fuldt afskrevet eller sælges.

Ifølge IAS 38 kan afholdt omkostninger til forbedring af et udviklingsprojekt, som allerede er indregnet i balancen, tillægges kostprisen såfremt udviklingsprojektet med disse forbedringer vil kunne frembringe fremtidige økonomiske fordele til virksomheden. Forbedringer skal kunne frembringe en økonomisk forbedring der ligger udover udviklingsprojektets oprindelige skønnede ydeevne. Forbedringen skal kunne måles pålideligt og dette skal kunne dokumenteres, ellers skal de afholdte omkostninger indregnes i resultatopgørelsen.

³⁵ Pwc: *Regnskabshåndbogen 2018*, s. 413

³⁶ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 254

Ned- og opskrivninger af udviklingsprojekter

Immaterielle aktiver der måles efter kostprismodellen er omfattet af kravene om nedskrivningstest jf. årsregnskabslovens § 42. Det betyder at der skal foretages en nedskrivningstest såfremt der er indikatorer på værdiforringelse af aktivet. Desuden skal der aktivet nedskrives til genindvindingsværdi, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.³⁷

Årsagerne til nedskrivning kan være urealistiske forudsætninger til udviklingsprojektets fastsatte værdi og brugstid, dette er som regel skønsmæssigt sat og kan derfor fra ledelsens side være fastsat med en optimistisk forventning om at projektet, udover projektets første år hvor det kræver flere ressourcer end det vil frembringe økonomisk indtjening, vil kunne bringe virksomheden indtjening. Globaliseringens udvikling kan være medvirkende til en ændring af den optimistiske forventning og kaste nye risici, lovkrav og ændrede behov med sig, hvilke kan have væsentlig indflydelse på udviklingsprojektets værdi.

Ændres et regnskabsmæssigt skøn skal anvendelsen af årsregnskabslovens § 52, stk. 1 om ændring af regnskabsmæssige skøn og fejl anvendes. Dette betyder for virksomheden, at skal regulere aktivet over resultatopgørelsen i den periode, ændringen finder sted³⁸.

Ned- og opskrivning efter IAS

Modsat årsregnskabsloven er der ved anvendelse af IAS andre muligheder for nedskrivning af udviklingsprojektet. IAS 38 skelner de immaterielle aktiver eller anvendt heri opgaven udviklingsprojekter, i bestemmelig og ubestemmelig brugstid.

Med en ubestemmelig brugstid, vil et immaterielt aktiv ikke kunne afskrives, da der med en ubestemmelig brugstid ikke er nogen forudsætning for, hvornår aktivet ikke længere formår at generere fremtidige økonomiske fordele til virksomheden. Immaterielle aktiver hvorpå dette ses er udelukkende erhvervede immaterielle aktiver, hvilket grundet opgavens fokus ikke vil blive omtalt i denne opgave.

³⁷ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 254

³⁸ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven, 4 udgave 2017/18* s. 229

Et udviklingsprojekt med en bestemmelig brugstid skal måles til kostpris eller dagsværdi. Denne behøver fra ledelsens side dokumentation for dets brugstid samt en stillingtagen og dokumentation for deres forventede anvendelse af aktivet. Dette kan gøres ved, at ledelsen foretager en sammenligning af tilsvarende produkter og deres brugstid, teknisk forældelse, branchens forhold, stabilitet og ændringer. Samtidig skal ledelsen vurdere konkurrenternes forventede handlinger, hvor stor en del der skal afsættes til vedligeholdelse ved anvendelse af aktivet, ved de forvandede økonomiske fordel.

Egentlig foretages en nedskrivning af et sådan aktiv efter IAS 36, som også finder sin anvendelse ved nedskrivning af materielle aktiver. Heri står at der for et immaterielt aktiv med bestemmelig brugstid stilles et krav om årlig vurdering på værdiforringelse af aktivet. En værdiforringelse kan være af både interne og eksterne karakter og herunder vil der være eksempler på begge typer:³⁹

- *Interne indikationer på værdiforringelse:*
- Aktivet er fysisk beskadiget eller forældet
- Anvendelsen af aktivet ændres eller vil blive ændret væsentligt med negativ økonomisk betydning for virksomheden. Disse ændringer kan være forårsaget af planer om at afvikle eller omstrukturere et forretningsområde, hvortil aktivet kan henføres.
- Det fremgår af den interne regnskabsrapportering, at et aktiv har eller vil få en lavere ydeevne end forventet.
- *Eksterne indikationer på værdiforringelse:*
- Væsentlige fald i det pågældende aktivs (eller gruppe af aktivers) markedsværdi ud over den planlagte afskrivning ved brug af aktivet.
- Væsentlige ændringer, der har en negativ effekt på virksomheden, inden for teknologi, markedsf forhold samt det økonomiske og lovgivningsmæssige område, i hvilket virksomheden opererer, eller som aktivet tilhører.
- En stigning i det generelle renteniveau eller andre markedsaftast, som formodes at have en væsentlig afsmittede virkning på virksomhedernes diskonteringsfaktor og dermed aktivets beregnede kapitalværdi. Omvendt vil et fald i den risikofrie rente baseret på

³⁹ PWC: Regnskabshåndbogen 2018, s. 273

statsobligationsrenterne ikke ukritisk forventes at føre til en tilsvarende reduktion af WACC'en. Det skyldes, at en stigning i afkastkravet vil kunne eliminere effekten af faldet i den risikofrie rente.

Disse eksempler er alle der tyder på en værdiforringelse og kræver derfor en nedskrivningstest. Denne foregår ved, at aktivets regnskabsmæssige værdi (af det enkelte aktiv) sammenholdes med genindvindingsværdien.

Genvendingsværdien indeholder den værdi, som aktivet vil koste virksomheden ved fortsat brug eller aktivets 'salgsværdi'. Er det tilfældet at den regnskabsmæssige værdi er højere end genvendingsværdien, da skal virksomheden nedskrive aktivet til genvendingsværdien. Grunden til at virksomheden er nødsaget til at nedskrive aktivet er, at det ikke er tilset at årsregnskabets aktiver er måles til en højere værdi end dets aktuelle værdi.

Salgsværdien indeholder desuden omkostninger til eksempelvis juridisk bistand, stempelomkostninger mm., men salgsværdien kan være vanskelig at finde frem til, hvis der endnu ikke findes noget marked for aktivet, et lignede marked eller andre områder eller markeder hvori virksomheden kan foretage en sammenligning af deres aktiv. Har virksomheden en bindende salgsaftale på aktivet, kan denne anvendes.

Genvendingsværdien kan ligeledes volde problemer, da denne skal opgøres for hvert enkelt aktiv. Det enkelte aktiv kan være afhængig af virksomhedens andre aktiver eller grupper af aktiver og derfor skal virksomheden beregne genvendingsværdien på den 'enhed' der er mindst pengestrømsfrembringende enhed også kaldet Cash Generating Unit.

Denne enhed er den mindst identificerbare gruppe af aktiver, der uafhængigt af andre aktiver frembringer pengestrømme ved forsat anvendelse.

Opskrivning af udviklingsprojekter

Efter årsregnskabslov § 41 kan immaterielle aktiver nu opskrives, såfremt de handles på et aktivt marked. Muligheden for opskrivning ses sjældent, da et aktivt marked for udviklingsprojekter som oftest ikke forekommer. Her er tale om nytænkning og viden og som regel på områder, hvor der ikke findes noget tilsvarende. I sjældene tilfælde kan dette komme på tale, kan en skønnet værdi af et udviklingsprojekt opskrives.

Årsregnskabsloven og IAS tillader denne opskrivning ved anvendelse af omvurderingsmodellen som er nævnt ovenfor. Såfremt værdien af aktivet i balancen er mindre end dagsværdien, da skal der foretages en opskrivning og ændringen skal bindes på den bundne reserve i egenkapitalen. Dette har tidligere udelukkende været IAS der har anvendt denne metode, men efter de vedtagende ændringer i årsregnskabsloven er der ligeledes mulighed for dette ved anvendelse af årsregnskabsloven.

Har der tidligere været en nedskrivning på aktivet skal denne også føres på den bundne reserve, hvilket fungerer som en 'sum'konto og en eventuel opskrivning vil modregnes. Denne reserve anvendes udelukkende i udviklingsøjemed og dets eventuelle overskud vil ikke kunne anvendes til udlodning. Hvis udviklingsprojektet sælges trækkes det ud som værende et aktiv og fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen, hvortil forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi opgøres.

Derudover skal der ske ved afvikling af et udviklingsprojekt i balancen, når aktivet er overdraget til en køber ved et salg eller en overtagelse og de almindelige regler for salg indgår.

Delkonklusion

Overstående beskrivelse af måling af et immaterielt aktiv, et udviklingsprojektet har draget læser fra de danske til de internationale love og standarder og tilbage igen, hvilket selvfølgelig kan virke en smule indviklet. Det er ikke kun læser der sidder tilbage med en sådan følelse, men også virksomheder der leder efter hjælp til udarbejdelse af deres årsrapport. Den danske årsregnskabslov dateres til 2001 og tager man globaliseringen i mente, er der sket en hel del siden 2001. Med globaliseringen følger internationale reglementer der skal håndhæves og følges disse er der

mulighed for at kunne sammenligne virksomheders bagud skuende tal og fremtid også kaldet gennemsigthed.

Efter vedtagelsen af den nye årsregnskabslov i 2015 er disse forskelle eller anvendelse af forskellige regelsæt forsøgt elimineret. Med hele 181 vedtaget ændringer er forskellen mellem det nationale og internationale regelsæt ikke så stort men på dette område, specielt området af indregning og måling af immaterielle aktiver findes der stadig en forskel.

IAS er kan med en mere udtømmende gennemgang af standarderne give et mere helstøbt billede af hvorledes virksomheder skal gribe området an og tilrettelægge deres arbejdsgange og kontroller af udviklingsprojekter. Årsregnskabslove henviser også i visse tilfælde til IAS 38.

Kravene til indregningen i Regnskabsvejledning 7 er på samme måde som i IAS 38, men IAS 38 kan modsat Regnskabsvejledning 7 give læser en række eksempler på hvorledes virksomheden formår at dokumentere deres tilgængelighed af ressourcer til færdiggørelsen af udviklingsprojektet, hvordan det anvendes samt hvorledes virksomheden opnår fordelene fra et immaterielt aktiv. Derudover finders der under afskrivninger endnu en forskel på IAS 38 og årsregnskabsloven. Det er kun i IAS 38 nævnt, at afskrivningerne foretages fra udviklingsprojektets færdiggørelses tidspunkt og ikke først når det tages i brug.

Derudover tillader årsregnskabsloven modsat IAS 38, at der tillades en aktivering af internt oparbejdede patenter og varemærker der hidrører fra udviklingsprojekter⁴⁰, hvilket set i blandt andet medicinalbranchen før har været medvirken til mange diktioner, da disse har dannet grundstenen for mange udviklingsprojekter. Foretager en virksomhed et udviklingsprojekt på baggrund af en ikke patenteret 'ide', da er der stor sandsynlighed for at en konkurrerende virksomhed vil tage patent på produktet eller ydelsen og dermed taber førstnævnte virksomhed muligheden for et muligt fremtidig økonomisk gode og de afholdte omkostninger virksomheden allerede har holdt. I praksis vil dette ikke blive et problem, da man kan se patentet som en del af udviklingsprojektet og kan dermed aktiveres.

⁴⁰ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 246

Samtidig ændres bestemmelsen i årsregnskabsloven om at koncessioner og varemærker ikke længere må indregnes i balancen, såfremt de er internt oparbejdede men må udelukkende indregnes hvis der er tale om erhvervede fra tredjemand mod vederlag.

Sværhedsgraden på området og konflikten mellem årsregnskabsloven og IAS 38 findes ved fastlæggelsen af brugstiden for et immaterielt aktiv. Her mener man i årsregnskabsloven, at afhænger af markedet, idet udviklingsprojektets værdi bliver vurderet ud fra sammenligninger af andre lignende produkter eller ydelser kan et ikke eksisterende marked hurtigt udvikle sig til en skønsmæssig omgang gættefri fra ledelsens side.

Årsregnskabsloven tillader som beskrevet tidligere, at man ikke kan afskrive udviklingsprojekter over en ubestemmelig tid, men en afskrivningsperiode på 20 år såfremt projektet har en 'bestemmelig' brugstid, er det ikke tilfældet, da skal virksomheden efter årsregnskabslovens § 43 stk. 3 afskrive over 10 år. Dette er for at give et mere retvisende billede af virksomhedens aktiver og modvirke mange skøn i årsrapporten. Sjældent vil det være tilfældet, at et udviklingsprojekt vil kunne have en længere 'levetid' idet der konstant forskes, tænkes og udvikles i ny teknologi og innovationen derfra er konstant.

Denne konstante udvikling vil med tiden også udfylde hullerne i årsregnskabsloven med de internationale standarders vejledning og dermed vil årsregnskabsloven hælde mod det internationale regelsæt mere end det har været tilfældet med vedtagelsen af den nye årsregnskabslov i 2015. Det er derfor vigtigt for de danske virksomheder, at følge med i de internationale standarder, da de formodningsvis selv skal samme vej, inden for en afgrænset tidsperiode.

Præsentationen af udviklingsprojekter

I årsregnskabslovens bilag to findes et skema, der viser hvordan balancen skal opstilles i årsregnskabet. Et udviklingsprojekt er tidligere i opgaven blevet klassificeret som et immaterielt aktiv og skal derfor præsenteres som enten:

- Færdiggjorte udviklingsprojekter, herunder patenter og lignende rettigheder, der stammer fra udviklingsprojekter.
- Udviklingsprojekter under udførelse og forudbetalinger for immaterielle aktiver.

Samtidig skal der i årsregnskabet afsnit 'anvendt regnskabspraksis' redegøres for udviklingsprojektets indregningskriterier og målegrundlag, hvilket skal gøres for hvert enkelt udviklingsprojekt.

Indregningskriterierne skal beskrives, her kan der henvises til overstående eksempel af Novo Nordisk samt virksomhedens anvendelse og redegøre for den anvendte måling af udviklingsprojektet. Afskrivningsmetoden samt udviklingsprojektets skøn over restværdi og brugstid skal beskrives og i årsregnskabet noter skal der vises en sammenhæng mellem udviklingsprojektet kostpris med eventuelle til- og afgang, opskrivninger og ned- og afskrivninger.

Endvidere skal der som tidligere nævnt berettes som udviklingsprojektet i årsrapportens ledelsesberetning, hvilket er et krav for regnskabsklasse A til D såfremt der kun i virksomheden er et medlem i virksomhedens ansvarlige ledelsesorgan.

Ledelsesberetningens opgave er at give en retvisende redegørelse for udviklingen i virksomheden, hvilket kan afkodes som fremadrettet information omkring eventuel fremtidige økonomiske resultater. Ledelsesberetningens retvisende redegørelse står sammen med årsregnskabsloven grundlæggende forudsætninger sammen om et retvisende billede. Er der i virksomheden udviklingsprojekter som virksomheden mener at være relevante i virksomhedens fremtidsudsigter skal disse beskrives heri. Der findes ingen detaljer eller form for afgrænsning på dette område og derfor er det op til virksomheden selv, at vurdere om specifikke projekter skal medtages.

Har virksomheden valgt at anvende de internationale regnskabstandarder skal disse følges og derfor vil virksomheden være nødt til at oplyse om yderligere:

Der skal foretages en opdeling af internt oparbejdet udviklingsaktiver eller erhvervet udviklingsprojekter i en anlægsnote, hvori der skal indgå samlingstal fra tidligere år. Dernæst skal der for aktiver med en ubestemmelige levetid, være angivet begrundelsen for den ubestemmelige brugstid samt størrelsen af årets omkostningsførte forsknings- og udviklingsomkostninger. Dette skal anføres i noten som finder sted bagerst i regnskabet.

Analyse

I et forsøg på at synliggøre virksomheders eventuelle usynlig aktiver igennem identifikation og definition og dække den regnskabsmæssige behandling af et udviklingsprojekt igennem afsnittene indregning, måling og præsentation skal en analyse af en årsrapport afdække om den regnskabsmæssige behandling er opfyldt igennem reglerne i årsregnskabsloven.

Idet jeg ikke har kunne finde en virksomhed i klasse C stor, der i deres årsrapport har oplyst brugbare oplysninger til anvendelse i opgaven, har jeg været nødsaget til at anvend et årsregnskab fra en virksomhed i klasse D. Jeg vil på baggrund af oplysningerne i denne, gennemgå den regnskabsmæssige behandling af et udviklingsprojekt opgavens øjemed. Jeg vil ikke mene, at denne analyse vil bidrage med ikke brugbare oplysninger til virksomheder i regnskabsklasse B og C. Da virksomheders i disse regnskabsklasser har mulighed for at inddrage krav og muligheder for virksomheder der ligger i en højere regnskabsklasse.

For at give et eksempel på en virksomhed, der har indarbejdet overstående punkter i deres årsregnskab og, kan Novo Nordisk nævnes. Denne virksomhed ligger ikke inden for opgavens afgrænset område, idet her er tale om en virksomhed, der er i en anden regnskabsklasse. Med inddragelsen vil opgaven blot vise punkternes anvendelse i praksis. Et internt oparbejdet udviklingsprojekt kan være vanskeligt at vurdere om det opfylder kravene for at være et immaterielt anlægsaktiv og derfor vil jeg sammen med analysen af regnskabsbehandlingen samtidig beskrive de problematikker der måtte være.

Man må antage at der hos Novo Nordisk er en ide at forske og udvikle ideer til nye lægemidler og derefter tage patent på disse ideer, således Novo Nordisk skaber et ejerforhold over udviklingsprojektet og spår det en fremtidig økonomisk fordel. Ved at tage patent på eksempelvis et fremtidigt lægemiddel, formår Novo Nordisk samtidig af afholde andre virksomheder at drage en

økonomisk fordel af ideen. Med patentet i hånden er det således også Novo Nordisk der, såfremt det udviklingsprojektet udvikler sig til et produkt/aktiv, der bære den økonomiske risiko. Med et patent eller udviklingsprojekt har virksomhedens således *et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans*.

Punkterne der i regnskabsvejledningen skal opfyldes, for at der er tale om et udviklingsprojekt, disse punkter er beskrevet under krav til indregning af udviklingsprojekter og er følgende:

- Den tekniske mulighed for at færdiggøre det immaterielle aktiv, således det kan anvendes eller sælges.
- Selskabet har til hensigt at færdiggøre det immaterielle aktiv og anvende eller sælge det.
- Selskabet kan påvise, hvordan det er i stand til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv.
- Det immaterielle aktiv vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele.

Novo Nordisk kan på følgende punkter opfylde kravene til en indregning af et udviklingsprojekt, idet de formår ved hjælp af indsamling af interne informationer og budgetter omkring de enkelte udviklingsprojekter, at beskrive disse i deres projektbeskrivelse. Oplysningerne er ikke tilgængelig for offentligheden, men det formodes at projektbeskrivelserne udføres. Dermed besidder informationen i projektbeskrivelserne de første to punkter i overstående krav. Punkt nummer tre og fire kan formodentligt tydes i årsrapporten, idet den beskriver de markeder der er voksende i forhold til det enkelte præparat. Eksempelvis er der på årsrapportens s. 36 er der en beskrivelse af det amerikanske marked og oplysninger om, hvor stor en del af amerikanerne der er overvægtige. Dette må påvise virksomhedens evne til og mulighed for at sælge udviklingsprojekter der relatere til fedme og på side 24 er en oversigt over de syv udviklingsprojekter der relatere sig til fedme. På side seks og syv i årsrapporten, beskriver Novo Nordisk desuden, at der i 2017 er set en stigning på 62% i deres salg af Saxenda (præparat for fedme) hvilket forudsætter, at der allerede findes et

marked for udviklingsprojekterne samt en beskrivelse af et voksende marked for medicinsk behandling indenfor fedme.⁴¹

Et andet krav som er yderst vigtig i forhold til at måtte indregne udviklingsprojekter i balancen, er problematikken om adskillelse. Virksomheder skal kunne adskille deres forskningsproces fra deres udvikling ved hjælp, må man formode at en virksomhed som Novo Nordisk har, idet de siden 1989⁴² har beskæftiget sig med udvikling og forskning af blandt andet insulin og den første årsregnskabslov kan dateres til 1981⁴³ og regnskabsvejledning nr. 7 er fra 1991 må man forudsætte, at Novo Nordisk har om nogen har de registreringssystemer der skal til, for at opgøre og adskille forskning og udvikling. Novo Nordisk har på side 24 en oversigt der viser de forskellige udviklingsprojekter og hvor det enkelte projekt er i dets udvikling. For at fortsætte med området fedme, viser Novo Nordisk at de i 2017 har syv projekter i gang.

Oversigten viser fortæller desuden noget om, at præparater for fedme, er et område Novo Nordisk har taget til sig og satser herpå. Af de syv udviklingsprojekter er seks af dem i en indledende fase (fase 1) og man forventer i løbet af 2018 en det sidste udviklingsprojekt når fase 3. I beskrivelsen af faserne beskrives det, hvilke af de fire faser der beskæftiger sig med området forskning og hvilke der betegnes som udvikling jf. overstående definitioner.

Desuden findes der i den engelske annual report fra 2017 en beskrivelse af forsknings- og udviklingsomkostninger og den måde hvorpå Novo Nordisk adskiller forskning og udvikling er efter samme definitioner som er beskrevet under afsnittet her i opgaven. Jeg ser derfor en klar adskillelse af forskning og udvikling samt adskillelsen af hvilke omkostninger der udgiftsføres i resultatopgørelsen og hvilke der aktiveres i balancen. Forskning er i årsrapporten på side 70 beskrevet, som værende de første spæde faser af lægemiddelopdagelsen og frem til præparatet er klar til og har modtaget dets godkendelse af de retlige myndigheder. Det vil sige, at forskning går frem til fase 4 som er betegnet på side 25 i årsrapporten. Dermed indgår virksomhedens afholdte omkostninger til identifikation af lægemiddel, test på dyr og indsamling af data og frem til beslutningen om at igangsætte lægemidlet som udviklingsprojekt. Fase 1 og fase 2 som indeholder

⁴¹ Novo Nordisk: *Årsskrift 2017*, s. 21

⁴² <http://www.novonordisk.dk/om-novo-nordisk/historie.html>, d. 31.07.18, kl. 8:54

⁴³ EY: *Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18*, s. 18

afprøvning af præparatet på henholdsvis et mindre og en større gruppe patienter og videreudvikling af resultatet ved fase 2 overføres til fase 3 som ender ud i fase 4 hvor en registrering eller godkendelse fra myndighederne på præparatet venter fra mindst to af de tre markeder: USA, EU og Japan.

Novo Nordisk indregner derfor først deres afholdte omkostninger, efter der det enkelte udviklingsprojekt har opnået en registrering eller godkendelse fra de relevante myndigheder, dette sker som følge af kravet til det immaterielle aktiv. Her lyder det at et immaterielt aktiv forventer en fremtidig økonomisk fordel. I dette tilfælde er det således at hvis det enkeltstående produkt ikke et gyldig godkendelse, vil det ikke have nogen mulighed for en fremtidig indtjening. En indregning af udviklingsomkostninger i en tidligere fase, vil efter Novo Nordisk betragtning være for risikofyldt. Indregningen er derfor i overensstemmelse årsregnskabslovens fortolkningsbidrag IAS 38 samt definitionen af et aktiv efter årsregnskabslovens bilag 1.

Der har i løbet af 2017 ikke været nogen projekter eller lægemidler der ikke har opnået en godkendelse, i årsrapporten kan det læses at man i 2017 har modtaget tre godkendelser op nye præparater. En sikkerhed ved ikke at indregne udviklingsprojekterne tidligere findes også ved en eventuel manglende godkendelse, da vil effekten af et sådan tab være forholdsvis begrænset, idet de flest omkostninger allerede er omkostningsført.

Efter at have konkluderet at udviklingsprojekterne er indregnet efter IAS 38 kan der drages paralleller til årsregnskabsloven, idet de overstående krav ligeledes gør sig gældende heri. Efter at der er konkluderet at udviklingsprojekterne er korrekt indregnet skal der herefter foretages en vurdering af hvorledes Novo Nordisk måler og præsenterer deres udviklingsprojekter/immaterielle aktiver.

Ved første måling måles udviklingsprojekterne til kostpris, hvilket er beskrevet i afsnittet om måling tidligere i opgaven. Kostprisen opgøres efter reglerne herom, det vil sige at omkostningerne opgøres som de samlede omkostninger der direkte og indirekte kan henføres til udviklingsprojektet. Dette er kravet efter årsregnskabsloven. Forskellen på dette eksempel er, at Novo Nordisk har aflagt deres årsrapport efter IFRS og derfor lyder det, at kostprisen skal opgøres som de samlede omkostninger der direkte kan henføres til udviklingsprojektet. I praksis har dette ikke en større betydning, da IAS

38 ikke har tydeliggjort om omkostningerne er enhedsdirekte eller funktionsdirekte og derfor kan en husleje der indeholder et laboratorium til anvendelse af udviklingsprojekterne stadig indregnes efter IAS 38. I udviklingsprojektets første indregning er der derfor ikke betydelige forskelle imellem årsregnskabsloven og IFRS.

Novo Nordisk har som tidligere beskrevet udgiftsført en stor del af de afholdte omkostninger som værende forskningsomkostninger, i 2017 er det et beløb på 14.014 mio. kr. hvilket er en større del mod de 3.325 mio. kr. der er aktiveret som immaterielle aktiver. De 3.325 mio. kr. består hovedsageligt af patenter og licenser (2.095 mio. kr.) der hidrører fra udviklingsprojekterne og resten består af løbende udvikling og færdiggjort software. I regnskabet er ikke en egentlig opdeling af erhvervede eller internt oparbejdede immaterielle aktiver, men udelukkende en opdeling i ovenstående patenter og licenser og løbende og udviklet software. I en beskrivende note skriver Novo Nordisk at internt oparbejdede udviklingsprojekter bliver indregnet, såfremt de kriterierne for de immaterielle aktiver opfyldes. Dette betyder at udviklingsprojektet, som beskrevet under definition af immaterielle aktiver, at aktivet skal være *til vedvarende eje eller brug for virksomheden*.

Uden en yderligere opdeling af erhvervede og internt oparbejdede immaterielle aktiver kan jeg ikke udelukke, at jeg vil kommentere og vurdere på erhvervede udviklingsaktiver, når jeg foretager en vurdering af området som en helhed, men da jeg ikke har kunne finde et passende regnskab anvendes dette.

Novo Nordisk anvender til den efterfølgende måling af de immaterielle aktiver kostprismetoden med fradrag for akkumulerede af- og nedskrivninger. Afskrivningsmetoden er lineære og der afskrives ikke på en længere brugstid end 15 år på gruppen af patenter og licenser og 3-15 år på gruppen for udvikling af internt oparbejdede software. Afskrivningen på disse immaterielle aktiver finder sted, når projektet eller softwaren virker efter ledelsens oprindelige hensigt og ikke når eller hvis der er foretaget forbedringer. Afskrivningerne påbegyndes modsat materielle aktiver, så snart udviklingsprojekterne opnår deres godkendelse fra myndighederne og ikke først ved anvendelse.

Den begrænsede tid på aktivet gør at den efterfølgende måling af udviklingsaktiver foretaget efter IAS er lignende årsregnskabsloven og derfor vil der i dette eksempel være en stor forskel. Forskellen

finder sted, hvor et immaterielle aktiver har en ubegrænset brugstid. Her vil der efter IAS ikke foretages nogen afskrivninger men en årlig nedskrivningstest.

Hos Novo Nordisk foretager man en nedskrivningstest, så snart der ses faktorer der kan give negativt udslag i det immaterielle aktivs værdi, eksempler på faktorer for værdi forringelse kan være:

- Udvikling af et konkurrerende lægemiddel
- Ændringer i den juridiske ramme for patenter, rettigheder og licenser
- Forskydninger i medicin og / eller teknologi, der påvirker de medicinske behandlinger,
- Negativ indvirkning på omdømme og / eller mærkenavne

Foretages der nedskrivninger, da nedskrives der til genindvindingsværdien såfremt denne er lavere end den tidligere indregnet regnskabsmæssige værdi. I årsrapporten er der i 2017 nedskrevet på de immaterielle aktiver med 195 mio. kr. og det beskrives at nedskrivningen er udført på grupperne af aktiver diabetes og fedme. Det gruppemæssige nedskrivning af aktiver er ligeledes efter IAS et krav. Samtidig påvirkes aktivets afskrivningsgrundlag fremadrettet. Det vurderes derfor at målingen af de immaterielle aktiver er udført korrekt efter IFRS og at der i modsætning til årsregnskabsloven ikke ville have været ændringer såfremt det var den lovgivning Novo Nordisk havde valgt at anvende på dette område. Desuden er præsentationen af oplysningerne ligeledes udført efter gældende regler.

Efter årsregnskabsloven vil der efter § 83 være krav om, at en binding et beløb, svarende til de indregnede udviklingsomkostninger, på egenkapitalen som i dette tilfælde ville være et beløb på 3.325 mio. kr. en gennemgang af årsregnskabet viser sig ikke som værende enkeltstående i dette tilfælde, men den må findes som en del af egenkapitalen. Havde der været et tilfælde af opskrivning ville en sådan ændring reguleres over resultatopgørelsen.

Udover de overnævnte oplysninger finder man i årsregnskabet et brev fra bestyrelsesformanden samt den administrerende direktør som beskriver årets relevante begivenheder og deres forventninger til fremtiden. I brevet fra den administrerende direktør beskrives de produkter der i 2017 er godkendt og hvilket de ser frem til og tror på bliver godkendt i 2018 hvilket er de krav der stilles til ledelsesberetningen. I årsrapportens finder man ikke anvendt regnskabspraksis som sammenhængende, men den er løbende i de noterne efter resultatopgørelsen og balancen. Derudover finder man en anlægsnote på side 76 der viser følgende:

- Den regnskabsmæssige værdi primo og ultimo på udviklingsaktiver med ubestemmelig brugstid
- Bruttoværdien samt de akkumulerede afskrivninger primo og ultimo
- Særskilte linjer omkring til og afgang
- Sammenligningstal for den samme periode året før

Med disse tal der er krav underlagt IAS 38 og ikke årsregnskabsloven er min vurdering at virksomheden Novo Nordisk opfylder samtlige krav til præsentationen i årsrapporten.

Delkonklusion

Som der er beskrevet i analysen, aktiverer Novo Nordisk først deres udviklingsomkostninger sent i processen, dette sker først når præparatet har modtaget en godkendelse fra de rette myndighederne, altså når fase 4 er gennemført. Grunden til den sene aktivering er, at det for Novo Nordisk er umuligt at påvise en teknisk mulighed for at opnå de ønskede resultater for udviklingsprojektet og dermed spå præparatet dets fremtidige økonomiske fordel. Dette er gældende for flere brancher, der har samme behov for en endelig godkendelse af produkter eller præparater. Eksempler kan være farmaceutiske virksomheder og biotech-virksomheder.

I afsnittet omkring begrebsrammen og regnskabsteori er der beskrevet at regnskabslæsere efterspørger den fremadrettet regnskabsinformation, hvilket ikke er tilfældet med overstående analyse. Novo Nordisk og andre virksomheder af samme karakter, indregner og måler deres immaterielle aktiver meget sent i udviklingsfasen. Dermed springer de omkostningerne i denne fase over, og behandler de afholdte omkostninger som alle andre omkostninger, ved at udgiftsføre dem over resultatopgørelsen. Ved at omkostningsføre udgifterne til udviklingsprojekter formår virksomheden ikke at vise aktivs egentlige værd, hvilket beskrives under afsnittet regnskabsteori.

Afsnittet om regnskabsteori indeholder også en kritik af det præsentationsbaseret paradigme, hvilket er nøjagtigt denne problematik. Problematikken lyder på, at virksomheder der indregner deres omkostninger til udviklingsprojekter i resultatopgørelsen, står tilbage med 'usynlige aktiver' idet balancen ikke viser aktivernes oprindelige værdi. Virksomhedernes holder sig på denne måde til forsigtighedsprincippet og undviger dermed den efterspurgte prognose rapport. Virksomhederne i denne branche vurderer dermed, at den transaktionsbaseret regnskabsteori er mindre

risikobetonet og samtidig minimere den også større udsving i de regnskabsmæssige resultater. Selvom analysen finder, at nogle virksomheder gøre brug af denne teori, vurderes det dog at man i fremtiden vil forsøge at skifte til den værdibaseret tankegang.

Den revisionsmæssige behandling af udviklingsprojekter

I det følgende afsnit vil opgaven komme problemformulerings andet spørgsmål nærmere, idet opgaven vil belyse hvorledes de immaterielle anlægsaktiver, nærmere betegnet virksomheders udviklingsprojekter revideres. Problemformulerings andet spørgsmål lyder:

- **Hvordan revideres forsknings- og udviklingsomkostninger?**

Til besvarelsen af dette spørgsmål vil opgaven indledningsvist begrunde behovet for revision og dernæst beskrive hvilke områder der under en revision af netop dette område kan imødekomme de væsentlige risici der måtte være på dette område. Grunden til at området for de immaterielle aktiver er risikofyldte er, at de som beskrevet under afsnittet immaterielle aktiver, er uden substans og kan være skønsmæssigt værdiansat. Disse områder skal gennemgås med tilhørende forklaring af, hvorledes disse områder afdækkes revisionsmæssigt.

Opgaven fravælger at afdække revisionen af forskningsomkostninger, idet de efter definitionen i opgaven viser og tydeliggøre, at afholdte omkostninger til forskning ikke kan indregnes i balancen, men skal omkostningsføres i resultatopgørelsen, i den periode de er afholdt.

Til at gennemgå og give en tilhørende forklaring af, hvorledes revisionen forsøger at afdække udviklingsprojekter væsentlige risici vil jeg kort beskrive ISA'erne for områderne planlægning og identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation og væsentlig ved planlægning og udførelse af en revision. IAS 315, 320 og 330.

Behovet for revision

Revisorens fornemmeste opgave er igennem revisionen, at tilføje regnskabslæser værdi i form af troværdig til den regnskabsmæssige information, der kommunikerer fra virksomhedens årsregnskab til regnskabslæser. Herigennem skal regnskabslæser kunne drage sine konklusioner om eventuelle fremtidige investeringer. I henhold til lov om statsautoriserede revisorer § 16 skal revisor

udføre sit hverv med omhu, nøjagtighed og den hurtighed, som deres beskaffenhed tillader, samt i overensstemmelse med god revisorskik.

Ejerne driver som oftest deres virksomhed med et økonomisk overskud for øje og ansætter derfor en ledelse til at tage sig af den daglige ledelse af virksomheden, der sammen med en række ansatte har denne opgave. Ejerne ønsker fra ledelsen af virksomheden at de rapportere omkring virksomhedens drift og dermed opstår der et behov for revisor.

Behovet for revision forklares derfor forklares med principal- agent teorien⁴⁴. Denne teori beskriver at der findes en delegation og ansvarlighed mellem to individer. Her uddelegerer principalen udførelsen af en opgave til agenten og principalen har et ønske om at agenten løfte en given opgave.

Der findes nu et over- og underordningsforhold mellem principalen og agenten, idet agenten kan have interesse i det modsatte. For at sætte denne teori i sammenligning med ledelsens behov for revisor kan det beskrives som følgende hvor virksomhedsejer anses for at være principal og ledelsen og revisoren som agent der indgår et kontraktligende forhold.

Ledelsen kan forsøge at få mest muligt ud af virksomheden til egen fortjeneste, her kan løn og personalegode være eksempler, denne til den mindst mulige arbejdsindsats. Dette er desværre for ejerne af virksomheden en dårlig strategi, idet et incitament for en ledelsesløn er virksomhedens resultat. Dette kan for virksomheden også være en risiko, da en løn ud fra virksomhedens resultat kan bidrage til at ledelsen vil forsøge at fremstille resultatet som værende bedre end de egentlig er. Ejeren har derfor behov for en revisor til at kontrollere at ledelsen da en virksomhedsejer muligvis ikke har de kvalifikationer der skal til for at kontrollere virksomhedens regnskab.

Endnu en grund kan være, at en virksomhed kan have flere ejere og der imellem ejerne kan være asymmetriske forhold. Kvalifikationerne som revisor besidder kan bidrage til tillid overfor virksomhedsejerne og ledelsen og imellem. Kontrakten mellem revisor og virksomhed afsluttes med en erklæring på årsregnskabet.

Teorien kan videreføres til forholdet mellem revisor og ledelsen eller revisor og virksomhedsejerne. For at undgå dette udføres der af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kontrol af revisor, den offentlige

⁴⁴ <https://tidsskrift.dk/ledelseogerhvervsoekonomi/article/view/35486/36421> d. 26.07.18 kl. 14:59 s. 162

myndighed hvor der ikke stilles spørgsmål til om teorien kan indgå her i forholdt mellem revisor og myndighed.

Revisionsprocessen

Hovedformålet med en revision er, at berige en årsrapport med en revisionspåtegning. En revisionspåtegning er *revisors konklusion om, hvorvidt regnskabet i alt væsentlighed er udarbejdet i overensstemmelse ned en relevant begrebsramme. Revision giver således en høj men ikke fuldstændig sikkerhed for at årsregnskabet er retvisende*⁴⁵. Dog fungerer den blanke revisionspåtegning som en 'godkendelse' virksomheden kan vise offentligheden og denne kan drage nytte af. Dette ses som en tillid til virksomheden og oftest vil der følge interessenter, kunder, leverandører mm med. For at revisor kan udarbejde en revisionspåtegning, kræves det af revisor, at han eller hun foretager sig en lang række af handlinger der medvirker til styrkelsen sikkerheden af de retvisende billede. Disse handlinger er grundigt bearbejdet i lovgivning og standarder.

Opgaven tager udgangspunkt i virksomheders forsknings – og udviklings omkostninger, hvortil der på baggrund af opgaven er klarlagt, at kun udviklingsomkostninger kan indregnes som aktiver. Til forskel fra materielle aktiver, behøver revisor at udfører en række revisionshandling, som udføres forskellig fra revisionshandlingerne under materielle aktiver. Problematikken ved revision af immaterielle aktiver er, at de indeholder flere regnskabsmæssige skøn. Dette gør området til en kompleks og udfordrende gråzone, som stiller store krav til egenetheden og tilstrækkeligheden af revisors revisionsbeviser.

Revisor skal derfor være i stand til, at identificere de områder hvor regnskabsmæssige skøn, kan udgøre en risiko for at fejl behæfte et årsregnskab. Med fokus på disse nøgleområder kan revisor eliminere hans arbejde på områder, hvor risikoen for fejl og mangler er minimal eller ikke eksisterende. Til at hjælpe revisor med at identificere de områder, hvor regnskabsmæssige skøn kan udgøre en risiko, udarbejdes en udførlig revisionsplanlægning. Denne kan afhjælpe og dermed afværge disse risici og med den, er det muligt for revisor, at fokusere sin revision på netop dette område.

⁴⁵ Johansen, Lunden, Harloff-Helleberg, Davidsen og Laursen, Danske perspektiver på revisorer og revision, Karnov Group 2011, s. 20

Revisionens start sker med en planlægning af selve revisionen. Planlægningen er en del af revisors overordnet revisions-strategi, hvis mål er at gøre revisionen mere effektiv. Revisions strategien indledes med at *revisor fastlægger revisionens omfang, tidsmæssige placering og retning, og som tjener som grundlag for udarbejdelsen af revisionsplanen.*⁴⁶

Revisor indsamler virksomhedens informationer, identificerer og vurderer risici, designer revisionshandlingerne, dokumentere den udførte revision, udarbejder påtegningen og sidst varetager rapporteringen⁴⁷.

I denne fase, den første fase, indsamler revisor sit team af revisorer (såfremt opgaven kræver et team) og information omkring virksomheden og dets regnskabssystem. Informationen af virksomheden og dets regnskabssystem er vigtig, idet revisor derigennem formår at forstå kunden og de faktorer som ledelsen anser for at vigtige for at opnå succes. Revisors kendskab til driftsmetoder, økonomiske situation og regnskabssystem er medvirkende til at udforme de revisionshandling, der nedsætter en eventuelt risiko for et fejlbehæftet årsregnskab.

Planlægningsfasen indeholder foruden informationsindsamlingen også identifikation og vurdering af risikoer, derigennem foretager revisor de risikovurderingshandling der identificere risiko for væsentlig fejlinformation i regnskabet. Handlingerne kan findes være den indledende regnskabsanalyse og gennemgang af virksomhedens forretningsgange.

Nedenstående er beskrevet planlægningens funktion og tidsmæssige placering⁴⁸.

- Den hjælper revisor med at rette opmærksomheden mod vigtige revisionsområder
- Den hjælper revisor med at identificere og løse mulige problemer rettidigt
- Den hjælper revisor med at organisere og lede revisionsopgaven ordentligt, således at den udføres på en effektiv og økonomisk måde
- Den bidrager til, at der udvælges medlemmer til opgaveteamet med de rette færdigheder og kompetencer til at reagere på forventede risici, og til at arbejdet fordeles mellem dem på passende vis

⁴⁶ Revisor håndbogen 2017 – revision II, Karnov Group, s.1156

⁴⁷ BDO's risikobaserede revisionsproces, s. 6

⁴⁸ Revisor håndbogen 2017 – revision II, Karnov Group, s.1155

- Den letter instruktionen af og tilsynet med opgaveteamets medlemmer samt gennemgangen af deres arbejde
- Den bidrager til at koordinere det arbejde, der udføres af komponentrevisorer og eksperter, når dette er relevant

Planlægningen er general og følger ISA 300. Planlægningens funktion og tidsmæssige placering skal kunne hjælpe revisor med at opnå en økonomisk og effektiv arbejdsgang for både revisor og virksomhed.

Ved revisionens opstart udføres planlægningen. En vurdering af virksomhedens størrelse og kompleksitet sammen med eventuelle tidligere erfaringer danner baggrund for planlægningen. Finder revisor ændringer til planlægningen i løbet af revisionsprocessen, skal ændringerne dokumenteres heri. Revisors mulighed for at identificere og vurdere fejl og risici i virksomheden, er større, når revisor kender til virksomhedens miljø. Et kendskab af en række branche- og virksomhedsspecifikke forhold, kan i forbindelse med revisionen gøre det muligt, at afdække risici der følger med disse forhold.

I opgavens tidligere analyse er medicinalvirksomheden Novo Nordisk anvendt, denne virksomhed har branchespecifikke forhold og fællestræk der kan være relevant for en revisor at vurdere. Fællestrækkene for en sådan branche vil kan være:

- Typisk væsentlige immaterielle anlægsaktiver (udviklingsprojekter) med potentielt nedskrivningsbehov, hvor der kan være behov for nedskrivning.
- Retssager relateret til patentbeskyttelse og produktansvar
- Stort finansieringsbehov til projektudvikling
- Meget restriktiv lovregulering i relation til produktgodkendelse⁴⁹

Idet denne opgave tager udgangspunkt i afholdte omkostninger til forsknings - og udviklingsprojekter, vil risikoprofilen for en virksomhed der indebære disse omkostninger være høj. Revisors indsamling af information og kendskab til virksomheden vil i de fleste tilfælde kunne

⁴⁹ Johansen, Lunden, Harloff-Helleberg, Davidsen og Laursen, *Danske perspektiver på revisorer og revision*, Karnov Group 2011, s. 88

udpege områder, hvor der kan opstå en væsentlig risiko for at ledelsen og revisor fejl behæfter regnskabet. I det efterfølgende afsnit fortages en beskrivelse af de forskellige risici, hvor de befinder sig og hvilke tiltag revisor må gøre for at finde dem.

Risici og væsentlighed

Begreberne risici og væsentlighed anvendes ofte i forbindelse med revisionsprocessen, med det er ikke ligeegyldigt hvornår de optræder. Risici er forbundet med identifikation af de risikofyldte områder i revisionsprocessen, hvori der kan opstå en væsentlig fejlinformation. Den risiko der måtte være, kan oftest løses med den kendskab og forståelse revisor opnår igennem informationsindsamlingen og kendskabet til virksomhedens branche og omgivelser. Ordet væsentlighed anvendes om mængden af risikoen i regnskabet og er et økonomisk tal, der antyder en grænse for antallet af fejlinformationer der kan accepteres.

Væsentligheden kan fastlægges på følgende niveauer:

- For regnskabet som en helhed
- For bestemte poster i resultatopgørelsen, balancen eller under oplysningerne såfremt de er relevant
- Ved udførelse

I oversående afsnit er ISA 300 omtalt som værende den generelle planlægning, med hovedvægten på, at planlægge revisionen således, at den bliver udført effektivt. I dette afsnit inddrages ISA 315 som lyder:

Denne ISA omhandler revisors ansvar for at identificere og vurdere risici for væsentlige fejlinformation i regnskaber igennem forståelse af virksomheden og dets omgivelser, herunder virksomhedens interne kontrol.⁵⁰

Revisors mål er at identificere og vurdere risiciene for væsentlig fejlinformation, tage stilling til et væsentlighedsniveau der skal kunne sikre, at revisor ikke overser betydelige fejl i regnskabet på det specifikke område. Dette gøres ved hjælp af risikovurdering og væsentlighedsbeløb.

⁵⁰ Revisor håndbogen 2017 – Revision II, Karnov Group, s. 1169

Sker det, at en fejl ikke opdages har dette betydning for såvel virksomheds ejer, regnskabslæser og revisor. En fejl kan også modarbejde årsrapportens retvisende billede. Væsentligheden afhænger af hvad der skal til for, at en regnskabslæser ville have handlet anderledes, såfremt de havde haft de 'korrekte' informationer.

Fejl skal opdages, således er revisionsrisikoen afdækket. Revisionsrisikoen er risikoen for, at revisoren giver et regnskab en fejlagtig revisionspåtegning og årsrapporten således ikke giver det retvisende billede. Et eksempel være at en revisor giver en revisionspåtegningen med et forbehold, som ikke indeholder væsentlig fejl og omvendt.

En revisionsrisiko består af flere risici, den iboende risiko, en kontrolrisikoen og en opdagelsesrisiko. Har revisoren et godt kendskab til virksomheden, er der mulighed for at afdække disse risici og der er stor chance for overstående fejl ikke opstår.

De tre ovenstående risici, er hvor fejl kan komme til syne. Den iboende risiko er risikoen for, at fejl opstår, kontrolrisikoen er risikoen for at virksomheden ikke fanger fejlen og opdagelsesrisikoen er risikoen for, at revisor ikke fanger fejlen. Jo større den iboende risiko er, desto større krav stilles til omfanget af revisors vurderinger og dokumentation herfor. Den iboende risiko kan være afhængig af branchen, kunden og årsregnskabet poster. Det betyder at den iboende risiko for immaterielle aktiver kan være en skønsmæssig vurdering af levetid og scrapværdier, regnskabsafdelingens kompetencer og måling af immaterielle aktiver der ikke er rutinepræget. Specielt for egenproduceret immaterielle aktiver, kan den iboende risiko findes i vurderingen af den fremtidige indtjening.

Kontrolrisikoen kan nedsættes med virksomhedens egne interne kontroller, som eksempelvis løbende ajourføring og gennemgang af anlægskartoteket, periodisk kontrol af de immaterielle aktivers tilstedeværelse og deres fortsatte anvendelse. Ligeledes kan virksomheden årligt tage stilling til aktivets levetid og nedskrivningsbehov og sidst er ledelsens generelle holdninger til styring og kontrol af virksomheden et eksempel på et kontrolmiljø der bidrager til at nedbringe kontrolrisiko. Er virksomhedens interne kontroller af kvalitet og der fremlægger en behændig dokumentation herfor, vil risikoen nedsættes. Opdagelsesrisikoen er risikoen for, at revisor ikke opdager en væsentlighed fejl i årsregnskabet under revisionen.

Når revisor har vurderet den iboende risiko og kontrolrisikoen er det muligt at give virksomheden en risikoprofil som afspejler det eller de områder hvor der er den største risiko for væsentlige fejl. Dermed er de områder der indeholder en mindre risiko også klarlagt og får således mindre opmærksomhed fra revisors side. Virksomhedens branche, størrelse og kompleksitet er af forskellige fra hinanden og derfor findes der også forskellige risikoer selvom virksomheden kan virke sammenlignelig.

Væsentlighed

Revisors værktøj til at finde frem til og vurdere om virksomheden har iboende og kontrol risiko, er en væsentlighedsberegning. Med et væsentlighedsbeløb i hånden, opnår revisor en grænse, hvorpå skillelinjen for, hvad er væsentlig og hvad der ikke er væsentligt udgøres. Væsentlighedsbeløbet er en hjælp til en hurtig analyse af områder hvor revisor skal rette sit fokus. Årsregnskabet skal vurderes som en helhed, men også ud fra de enkelte regnskabsposter.

Det er ikke udelukkende væsentlighedsbeløbet der er fastsætter grænsen, men også revisors professionelle dømmekraft, hensyntagen af virksomhedens branche, virksomhedens økonomiske stilling og kendskab til virksomheden. Er virksomheden revideret af samme revisor eller revisorteam året før, tages sidste års væsentlighedsbeløb også i betragtning.

Flere revisionselskaber udregner et væsentlighedsbeløb på baggrund modeller, der bygger på virksomhedstype, benchmarks og intervaller.

Virksomhedstype	Benchmarks	Interval
Resultat og omkostningsbaseret virksomheder	Resultat før skat	3 % - 10 %
	Omsætning	0,5 % - 2 %
Aktiebaseret eller investeringsselskab	Aktiver	1 % - 2 %
	Egenkapital	2 % - 5 %
"Not for profit" virksomheder	Bruttoindtægter	0,5 % - 2 %
	Omkostninger	0,5 % - 2 %

Figur 5: model til udregning af væsentlighedsbeløb; egen tilvirkning

Udregningen foretages på baggrund af virksomhedens resultat før skat, egenkapitalen eller omsætningen, som det er vist i ovenstående tabel. Når det fra revisors side, er fastgjort hvilken virksomhedstype der er tale om, skal revisor vælge en procentsats og herfra udregnes og fastlægges der et væsentlighedsbeløb.

Oftest vil virksomhederne være af resultatbaseret natur, det vil sige at de har et overskud for øje. Når et væsentlighedsbeløb skal beregnes for en sådan virksomhed, skal der tages udgangspunkt i regnskabet's 'resultat før skat' og en procentsats mellem 3 og 10 vælges. Er der tale om et investeringsselskab med stor offentlig bevågenhed, vil der være belæg for at bruge den lavere sats.

Revisoren skal forholde sig kritisk til det beregnede væsentlighedsbeløb og samtidig vurdere beløbet ud fra sit kendskab til virksomheden. I sidste ende er det revisorens professionelle dømmekraft og en faglig vurdering, som ligger til grund for fastlæggelsen af væsentlighedsbeløbet. Udregningen har udelukkende til formål, at spore revisor ind på det rette niveau. Fortæller dømmekraften og en faglig vurdering revisoren noget andet, så er det argumenterne herfor, der tæller. Det vil sige, at hvis revisor vurderer, det er nødvendigt at gå uden for det angivne interval, så er det det der er det væsentlige.

På regnskabspostniveau skal der ligeledes bestemmes et væsentlighedsniveau, intervallet ligger så mellem 50 % (Lav væsentlighed) og 75 % (høj væsentlighed) som beregnes ud fra samlet væsentlighedsbeløb. Når revisoren vælger den lave væsentlighed, altså 50 %, hvilket giver revisor et lavere væsentlighedsbeløb og muligvis flere poster og områder at vurdere på, er det efter BDO's kutyme disse forhold der har gjort udslaget:

- Historik for mange fundne fejl ved revisionen
- Der er ikke-rettede fejl fra sidste år
- Ledelsen retter kun modvilligt fejl
- Mange regnskabsposter indeholder regnskabsmæssige skøn
- Regnskabet består af mange lokationer, enheder eller underkonti til regnskabsposterne, således revisionshandlinger udføres separat pr. lokalitation, enhed eller underkonto

- Regnskabsposterne revideres i høj grad baseret på stikprøveudvælgelsesmetoder⁵¹

Finder revisor derudover regnskabsposter, der er over væsentlighedsbeløbet på regnskabspostniveau, skal det enkelte område trækkes ud og revisor foretager de revisionsinstrukser det kræves af det enkelte område. Fejl der kan være i regnskabet, kan være fejl som kan være i strid med lovgivningen, fejlene kan være systematiske eller enkeltstående eller de kan være fejl der i relation til resultatet, egenkapitalen eller omsætningens gør, at fortegnet vendes. Disse er eksempler på typer af fejl som væsentlighedsbeløbet gerne skulle finde.

Revisionshandlinger

Revisionshandlinger er forskellig fra virksomhed, situation, størrelse og risici og derfor er forståelsen af virksomheden og deres regnskabssystem vigtig for at kunne udarbejde en god revisionsstrategi. Når revisionen af immaterielle aktiver foretages, skal revisor sikre sig, at revisionshandlingerne skal stille imod, at minimere risikoen for væsentlige fejl i regnskabet i relation til revisionsmålene. Revisionsmålene anvendes sammen med planlægningen og kan være en hjælp til, at vurdere hvor risikoen for væsentlig fejlinformation findes på revisionsmålsniveau.

Herunder vil revisionsmålene efter ISA 315 blive beskrevet.

	Revisionsmål for grupper af transaktioner og begivenheder samt tilknyttede noter for perioden:	Revisionsmål for balanceposter og tilknyttede noter ultimo perioden:
Forekomst	Transitioner og begivenheder, der er blevet registeret eller oplyst i noter, har fundet sted og angår virksomheden	
Fuldstændighed	Alle transaktioner og begivenheder, der skulle have været registeret, er blevet registeret, og alle tilknyttede noter, der skulle have været medtaget i regnskabet, er medtaget	Alle aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser, der skulle have været registeret, er blevet registeret, og alle relevante noter, der skulle have været medtaget i regnskabet, er medtaget

⁵¹ BDO, *Anvendelse af væsentlighedsniveau*, s. 4

Nøjagtighed / værdiansættelse og fordeling	Beløb og andre data, der vedrører registrerede transaktioner og begivenheder, er blevet passende registeret, og tilknyttede noter er blevet passende målt og beskrevet	Aktiver, gældsforpligtelser og egenkapital er medtaget i regnskabet med passende beløb, eventuelle afledte værdiansættelses- eller fordelingsjusteringer er registeret på passende vis, og tilknyttede noter er passende målt og beskrevet
Periode-afgrænsning	Transaktioner og begivenheder er blevet registeret i den korrekte regnskabsperiode	
Klassifikation	Transaktioner og begivenheder er blevet registeret på de rigtige konti	Aktiver, gældsforpligtelser og egenkapital er registeret på korrekte konti
Præsentation	Transaktioner og begivenheder er passende sammendraget eller specificeret og klart forklaret, og tilknyttede noter er relevante og forståelige set i sammenhæng med kravene i den relevante regnskabsmæssige begrebsrammen	Aktiver, gældsforpligtelser og egenkapital er passende sammendraget eller specificeret og klart beskrevet, og tilknyttede noter er relevante og forståelige set i sammenhæng med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme
Tilstedeværelse		Aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser eksisterer
Rettigheder og forpligtelser		Virksomheden ejer eller kontrollerer rettighederne til aktiver, og gældsforpligtelserne er virksomhedens forpligtelser

Figur 6: Tabel over revisionsmålene; Egen tilvirkning

For at komme revisionsmålene nærmere, vil de herunder tydeliggøres.

Fuldstændighed: ved regnskabsafslutning skal der sikres, at alt hvad der bør fremgå i årsregnskabet forskellige punkter, også fremgår. Et eksempel kan være, at alle indtægts – og udgiftstransaktioner, som fandt sted i den aktuelle periode.

Tilstedeværelse og ejendomsret: Tilstedeværelse indebærer at man sikrer sig, at alle de ting der er opført i regnskabet, tegner et præcist billede af virksomheden. Dette kan f.eks. være at man under

aktiver og passiver, sikre sig at de reelt ejes af virksomheden ved årsafslutningstidspunktet. Det kan også være at alle transaktioner der er opført i resultatopgørelsen, faktisk har fundet sted. Det er ved tilstedeværelsen at man sikrer sig at alle punkter i regnskabet lever op til hvad virksomheden har indberettet.

Nøjagtighed: er når man sørger for at alt er gjort korrekt. Dette kan f.eks. være kontering og bogføring. Man sikrer sig at alle beløb er bogført under de rigtige kontoer og at alle kontoer stemmer. Det kan også være der hvor man sikrer sig at de forskellige overførsler der bliver lavet, både internt og eksternt, i virksomheden er korrekt lavet.

Værdiansættelse er, når man sikrer sig at resultatopgørelse, aktiver og passiver er blevet angivet med de korrekte værdier og som, eksempelvis, en ejendom er sat til anskaffelsessum og derefter afskrevet over en årrække.

I det følgende afsnit vil jeg gennemgå revisionshandlingerne der som oftest foretages, når revisor skal revidere udviklingsprojekter.

Revision af udviklingsprojekter

Når en revisor skal revidere en virksomhed, hvor udviklingsprojekter er en del af virksomhedens aktiver, er det for revisor muligt, at minimere risikoen for væsentlige fejl i regnskabet ved revisionen af disse udviklingsprojekter. Dette kan gøres ved at revisor foretager en risikovurdering og design af revisionshandlingerne. Har en revisionspost eller et revisionsmål en betydelig risiko, skal revisor her sætte sit fokus igennem en grundig revisionsmålene.

Når revisor skal vurdere hvilken kombination, der vil være mest hensigtsmæssig at anvende, skal den tidligere omtalt revisionsstrategi inddrages. Revisor skal under udførelsen af revisionen af omtalte område stadig tage effektivitet og hurtighed i betragtning, da ISA 300 indgår som den generelle planlægning.

Revisor skal tage virksomhedens iboende risiko og styrker i kontrolmiljøet i betragtning, når revisor skal beslutte hvilke revisions handlinger der skal anvendes under revisionen.

En virksomhed, der befinder sig i medicinalbranchen indeholder som oftest omkostninger til forskning og udvikling og her vil revisor lokalisere den iboende risiko findes. Den iboende risiko

findes to steder, når der er tale om en medicinalvirksomhed der indregner udviklingsprojekter. Det første område findes ved sondringen mellem forskning og udvikling, idet der er en risiko for, at en virksomheden ikke formår at foretage en korrekt sondring mellem forskning og udvikling. Desuden er der en risiko forbundet med, at et udviklingsprojekt har en længere tidshorisont. Hvori der kan være usikkerheder omkring færdiggørelsen.

Virksomhedens anden iboende risiko finder revisor under de allerede indregnet udviklingsprojekter. Der kan være en risiko for, at de har allerede har skulle være nedskrevet eller at de skal det. Det der kunne taler for, at risikoen her ikke er så høj er, at medicinalvirksomheders immaterielle aktiver ikke indeholder større værdi, idet kutymen er, at medicinalvirksomheder først indregner deres udviklingsomkostninger sent i udviklingsforløbet.

Revisor skal derefter tage bestik af virksomhedens interne kontroller, dette udgør kontrolrisikoen. I medicinalvirksomheder findes der som oftest omfattende registreringssystemer, der blandt andet skal anvendes til opnå et effektivt kontrolmiljø til at følge projekterne igennem deres udvikling, for til sidst, at stå tilbage med produkt der kan godkendes på baggrund af blandt andet udførlige dokumentationskrav. Selvom kontrolrisikoen er rette mod kontrol af produktet og driften deraf, betyder den effektive kontrol dog, at kontrolmiljøet i hele virksomheden er højt. Dog er risikoen for at virksomheden selv opdager fejl under værdiansættelsen lav, idet her er tale om et fastsat skøn, fra ledelsens side.

Normalt vil en virksomhed med en normal risiko eller hvis virksomheden har interne kontroller af høj kvalitet, vil revisor kunne begrænse sin substansrevision på området. Her er der en høj risiko og dermed skal revisor tage yderligere substansrevision i brug, for herigennem at nedbringe risikoen for væsentlige fejl på områderne.

Opstart af revision

Området for immaterielle aktiver er vanskelig at revidere, idet de kan indeholde flere risikofyldte områder. Værdiansættelsen af et immaterielt aktiv er ofte vurderet på baggrund af et skøn, der forudsat er vurderet ud fra endnu et skøn, om en fremtidig indtjening. Derudover er brugstiden og eventuelle revurderinger på det enkelte aktiv ligeledes skønsmæssigt sat.

I dette tilfælde er de revisionsmål, revisoren ikke behøver at have samme fokus, er på områderne ejerskab, periodisering og sidst præsentation. De resterende revisionsmål indeholder en højere risiko og kræver revisors fokus. Dette er de områder opgaven vil fokusere på.

I først omgang indledes revisionen med, at revisor skal sikre sig, at åbningstallene i balancen stemmer overens med sidste års regnskab. Herefter kan revisor, ved hjælp af revisionsmålene, sikre sig, at udviklingsprojekterne er fuldstændige, tilstedeværende og korrekt værdiansat.

Revisionsmålet fuldstændighed og nøjagtighed opnås ved, at revisor igennem systemrevision danner et kendskab til virksomhedens forretningsgange og interne kontroller, herigennem kan revisor følge udviklingsprojektet fra start til slut. En gennemgang af virksomhedens forretningsgange og de interne kontroller, vil hæve revisors sikkerhed for, at alle udviklingsprojektets transaktioner er medtaget i regnskabet og at de er findes på balancedagen. Revisor får ligeledes kendskab til hvor virksomheden sondre mellem forsknings - og udviklingsfasen og de omkostninger der måtte følge forskningen og de der følger udviklingen. Revisor kan herefter have mulighed for kontrollere, til hvilke konti omkostningerne til henholdsvis forskning og udvikling går til.

Fuldstændigheden skal sikre, at alle virksomhedens aktiver er registeret, hvilket kan gøres ved afstemning af anlægskartoteket til finansbogholderiet. Dette skal efterregnes og eftertælles og årets afskrivninger kan afstemmes til finansbogholderiets driftskonti.

Revisor skal sikre sig, at eventuelle til- og afgang er ajourført på anlægskartoteket. Anlægskartoteket viser til tider også de tab eller gevinster, der har været på et salg af udviklingsaktiv. Hvis der i årets løb har været en afgang af et aktiv, eksempelvis i forbindelse med at salg, kan revisor anvende salgsbilaget og indtægten som dokumentation. Dette skal gøres til underliggende dokumentation som eksempelvis en faktura eller slutafregning fra udviklingsafdelingen. Denne skal bekræfte over for revisor, at en egentlig tilgang er fundet sted. En opgørelse over afholdte omkostninger vedrørende projektet kan ligeledes ligge som dokumentation. Fuldstændighed er revisionsmålet, som revisor opnår ved en gennemgang af anlægskartoteket og en dertil sikring med underliggende dokumentation. Ligeledes bør revisor ligeledes kontrollere om de aktiver, der allerede er aktiveret, stadig er under virksomhedens

ejerskab. Dette kan gøres ved, at kontrollere om virksomheden har indtjening fra aktivet. Dette klassificeres ligeledes som tilstedeværelsen indebærer:

Revisor kan sikre tilstedeværelsen af udviklingsprojekter ved at gennemgå virksomhedens tekniske muligheder for at færdiggøre sit udviklingsprojektet. Dette kan gøres ved at virksomheden dokumentere deres planer for udviklingsprojektet eller vise anden dokumentation der kan bekræfte at virksomheden har mulighed for færdiggørelse. For at eksemplificere, kan interne notater, referater fra bestyrelsen, ledelsen mv. og budgetter anvendes som dokumentation. Budgetterne kan ligeledes vise om der er den reelle kapital til at færdiggøre projektet. Derudover er ledelsens ord i forhold til udviklingsprojektet og revisors forespørgsler hertil et god udgangspunkt. Det er ledelsen, der skal udarbejde årsrapporten.

Revisor kan ligeledes gøre brug af systemrevision. Dette gøres ved stikprøvevist, at kontrollere en eventuel tilgang til et eksternt bilag. Ved udviklingsprojektet kan det også være virksomhedens egne notater fra et udviklingsudvalg eller en kapacitet beregning, der beretter om en tilgang til anvendelse i udviklingsprojektet.

Revisionsmålene der anvendes til at afdække virksomhedens sidste risiko er værdiansættelse. Her skal revisor kontrollere, at alt er opført til de korrekte beløb.

For at revisor kan nedbringe den iboende risiko ved indregning af udviklingsomkostninger, skal dokumentationskravene for indregning af udviklingsomkostninger være samlet i en projektbeskrivelse. Disse krav er beskrevet under afsnittet, krav til indregning af udviklingsomkostninger. Så snart et udviklingsprojekt er klart til indregning, skal revisor kontrollere målingen heraf. Ved indregningen skal de direkte og indirekte omkostninger, der kan henføres til udviklingsprojektet medtages i værdien af udviklingsprojektet.

Nogle af de omkostninger der medregnes i aktivet, kan allerede være revideret. Et eksempel herpå kan være lønomkostninger, hvor der er udført lønrevision på samt revision på køb og kreditorer. Revisor kan anvende substansrevision på de omkostninger, der har været anvendt til udviklingsprojektet.

Sammen med ledelsen, kan revisor ligeledes sammenligne udviklingsprojektets allerede afholdte omkostninger, til budgettet og eller timesedler. Opdaterede forretningsplaner, markedsanalyser og projektbeskrivelsen af udviklingsprojekterne gennemgås for, at revisor i sidste ende kan vurdere udviklingsprojekternes værdiansættelse. Dette sammenholdes med ledelsens vurdering og understøttes af de overstående dokumenter og revisors ellers kendskab på området. Denne vurdering foretages fra år til år.

Under afskrivningerne kan revisor kontrollere, hvorvidt afskrivningsmetoden stadig er korrekt, idet afskrivningsmetoden afspejler det forbrug som virksomheden har af aktivet. Ledelse sammen med revisor vurdere aktivets 'brugstid' og en eventuel scrapværdi. Har der i løbet af året været ændringer, kan der foretages en sammenholdning til budgettet og projektbeskrivelsen. Ændringer på området, skal fra ledelsens altid følges med en forklaring der ligger til grund for ændringen.

Herudover skal revisoren indhente og gennemgå indikationer for nedskrivningen af udviklingsaktiverne, ledelsen og revisor kan her se om der eventuelt har været en faldene indtjening på aktivet, om et patent udløber eller om den teknologiske udvikling på markedet er ændret.

Findes der indikationer op nedskrivning, foretages en nedskrivningstest eller tilsvarende dokumentation for beregningen på nedskrivningsbehovet. I forbindelse med regnskabsafslutningen, kan revisor foretage en sammenligning af den bogførte værdi og genvendingsværdien. Sker det, at genvendingsværdien er lavere skal ledelsen nedskrive aktiverne hertil. Revisor behøver at gennemgå og efterregne nedskrivningstesten, for at efterprøve og vurdere om nedskrivningen er det korrekte at gøre.

Konklusion

Dette afsnit har til formål, at samle og foretage en logisk afslutning af opgaven, derfor vil jeg samle opgavens teori og analyse, for derigennem at konkluderer på opgavens hovedspørgsmål. Opgaven tydeliggør, at der har været en ændring i gruppen af regnskabslæsere. Gruppen er udvidet i en sådan grad, at regnskabsaflægger nu behøver, at tage højde for en heterogen gruppe læsere, i stedet for en homogen gruppe. Vigtigheden i at forstå, hvem og hvad regnskabslæseren efterspørger, udmønter sig i den aflagte årsrapport. Årsrapportens formål er altovervejende at, at belyse virksomhedens økonomiske stilling, på baggrund af det retvisende billede.

Årsregnskabs problematik udmønter sig i, at et standardiseret regnskab skal forsøge at skabe samme retvisende billede til den heterogene gruppe. Først og fremmest beskriver opgaven, ved hjælp af regnskabsmæssig teori, at regnskabsaflægger har mulighed for, at tilbyde regnskabslæser samme årsregnskab. En kontrol- eller prognosepræget årsrapport.

I dages videnssamfund, efterspørger regnskabslæseren prognoser. Denne fremadskuende rapport, har sit fokus på balancen og den værdi virksomhedens aktiver indeholder på balancedagen. Det formuebaseret regnskabsparadigme tillader indregning af aktiver til dagsværdi, hvilken viser værdien af aktivet på balancedagen. Dette kan være en hjælpende hånd til eksempelvis investering. Tidligere var årsregnskabet præsentationsbaseret og udarbejdet på baggrund af historiske kostpriser, hvilket også beskrives som værende en kontrol rapport. Aflægger en virksomhed årsrapport efter denne regnskabsteori, kan der derigennem opstå 'usynlige' aktiver, i form af en væsentlig ændring af værdien efter balancedagen eller risikoen ved, at internt oparbejdede aktiver er skønsmæssigt værdiansat. Derudover følger den præsentationsbaseret regnskabsteori forsigtighedsprincippet hvilket medfører, at virksomheden oftest omkostningsfører en større del af deres omkostninger af udviklingsprojektet.

Lovgivningen indeholder ikke regler omkring indregningen af immaterielle aktiver. Opgaven definere og deler forskning fra udvikling og den efterfølgende regnskabsmæssige behandling, med tilhørende case-study foretages derfor udelukkende på udviklingsomkostningerne.

Her kan det konstateres, at udviklingsprojekter indeholder mange krav til den regnskabsmæssige behandling. For at virksomheder har mulighed for at indregne udviklingsprojekter som aktiver i balancen, skal ledelsen opfylde en række krav:

Det skal være teknisk muligt at færdiggøre udviklingsaktivet, der skal være intentioner om at færdiggøre udviklingsaktivet og virksomheden skal have de nødvendige ressourcer.

Efter ledelsen kan dokumentere overstående krav, indregnes udviklingsprojektet i balancen. Første indregning skal ske til kostpris, den efterfølgende måling kan ske efter kostpris med fradrag for akkumulerede afskrivninger eller til dagsværdi. Målingen tager desuden bestik af udviklingsprojektet (aktivets) levetid, afskrivninger op- og nedskrivninger.

Opgavens case-study viser således, at de den regnskabsmæssige behandling foregår efter reglerne i årsregnskabsloven og fortolkningsreglerne, IAS 38. En dansk virksomhed, kan vælge at gøre brug af årsregnskabsloven med tilhørende fortolkningsbidrag eller anvende IFRS regnskabsstandarder.

Problematikken på området, er metoderne til indregning og efterfølgende måling af udviklingsomkostninger. I opgavens case-study sker indregningen først sent i udviklingsfasen og mange afholdte omkostninger til udvikling omkostningsføres i resultatopgørelsen. Grunden til dette er, at virksomheden endelige produkt kræver en godkendelse af relevante myndigheder, før produktet kan tilføjer virksomheden fremtidige økonomiske fordele. Virksomheden anvender forsigtighedsprincippet på dette område, men risikerer at der ophober sig usynlige aktiver.

Et andet problem er, at regnskabslæserne der efterlyser en prognose rapport, ikke bliver tilgodeset. Når virksomheder vælger at udgiftsføre en stor del af deres omkostninger, men modtager deres godkendelse på produktet, indregnes aktivet med ledelsens vurderede værdi.

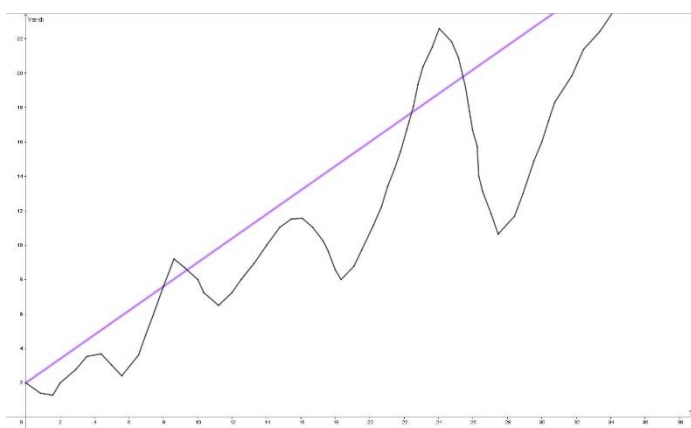
Under revisionen af udviklingsprojekter, foretager revisor en kontrol af de risikobetonede områder som oftest er de områder, der under den regnskabsmæssige behandling indeholder vurderinger eller valg. Via planlægning, væsentlighedsberegning og revisionsmålene kan revisor formå, at dokumentere en sikkerhed for den værdi ledelsen har vurderet aktiverne til.

Er virksomheder påpasselige med at registrere deres afholdte omkostninger og i stedet indregner udviklingsprojektet tidligere i deres udviklingsfase, ville det for regnskabslæser være en fordel.

Prognoserapporten ville stå frem og virksomhedens reelle værdi vil kunne ses i balancen. Holdes der fokus på udvikling og formår virksomheden at opretholde en kvalitetsmæssig registrering af hvor udviklingsprojektet befinder sig i udviklingsfasen, kunne der muligvis være mulighed for en tidligere indregning.

Man må formode, at ikke alt udvikling går spildt og en effektiv opdeling af udviklingens forskellige faser kunne måske betyde, at man i stedet for at omkostningsføre, et ikke godkendt udviklingsprojekt, kunne genanvende det. Jeg tænker ikke på en direkte videreudvikling, for hvilken der allerede er fastsat krav og regler, men en indregning af udviklings delmål.

Forslaget vil blive afvist, grundet den gældende lovgivning, men idéen er, at ved et salg eller en aktivering af et delmål ville give virksomheden en anden værdiansættelse i regnskabslæseren øjemed. Virksomhedens økonomiske værdi kan afbilledes således:



Figur 7, virksomhedens økonomiske standpunkt, Egen tilvirkning.

Med en sådan mulighed, vil regnskabslæser følge virksomhedens økonomiske standpunkt og der udsvingene i forbindelse med et godkendelse eller et afvist produkt, vil ikke resultere i så store udsving på grafen. Men del løbende indregning, formår virksomheden at opretholde en mere jævnt værdi.

For børsnoterede selskaber, indarbejder markedet selv en prognose for værdiudviklingen, idet udviklingsprojekters immaterielle værdi indarbejdes i værdifastsættelsen gennem markedets kursfastsættelse. Markedet foretager således selv en prognose for udviklingsomkostningernes fremtidige værdi. Værdien af et børsnoteret selskab afviger således markant fra den bogførte værdi.

Jeg håber med denne opgave dels at have peget på spændet mellem den bogførte værdi og den brede kreds af regnskabslæsere behov for, at vurdere virksomhedens reelle værdi og dels at have peget på hvilke muligheder det reviderede regnskab kan bidrage med, for i højere grad at imødekomme regnskabslæsernes behov for at fastsætte virksomhedens aktiver.

Litteraturliste

Bøger:

Elling, Jens O.: Finansiell rapportering, 4 udgave 2017, Gjellerup

EY, Indsigt i årsregnskabsloven 4. udgave 2017/18

Fedders, Steffensen og Lassen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, 5. udg. 2017, Karnov Group

Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder 2016

Pwc: *Regnskabshåndbogen 2018*

Revisor håndbogen 2017 – Revision II, Karnov Group

Internetsider:

https://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Fremtidens%20rapportering

<http://www.novonordisk.dk/om-novo-nordisk/historie.html>,

<https://tidsskrift.dk/ledelseogerhvervsoekonomi/article/view/35486/36421>

<http://media.ifrs.org/2013/Projects/Asset-Liability/Slides.pdf>

Publikationer:

FSR – danske revisorer, *Fremtidens rapportering*, august 2016

Danmarks Statistik, *Innovation og forskning 2017*

Novo Nordisk, *Årsskrift 2017*

BDO's *risikobaserede revisionsproces*

BDO, *Anvendelse af væsentlighedsniveau*